

7md

2013 m. kovo 29 d., penktadienis

Nr. 13 (1027) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i a

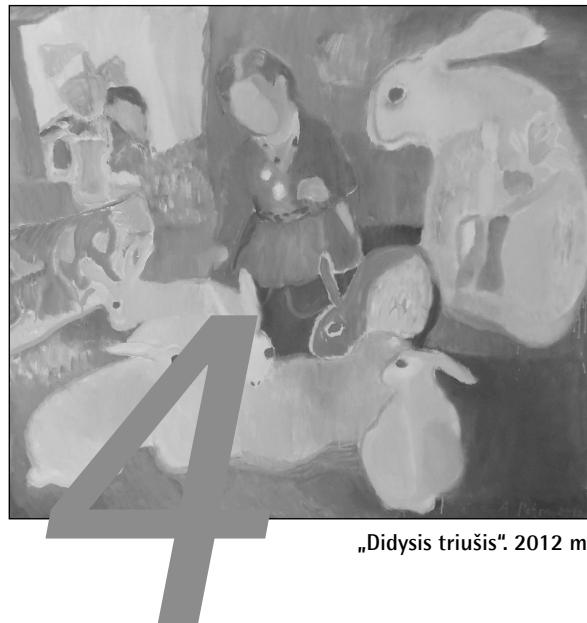
Sveiki sulaukę šventų Velykų!

2

Mstislavo Rostropovičiaus fondo 10-metis

3

Mintys Teatro dieną

Audronės Petrašiūnaitės paroda

7

Jolita Mulevičiūtė apie „Sidabro amžių“

8

Iš „Kino pavasario“ dienoraščio

Vladas Urbanavičius. Ekspozicijos fragmentas. 2013 m.

M. Mintautaitės nuotr.

Armatūros svoris ir grakštumas

Vlado Urbanavičiaus paroda „Sukonstruota Titanikui“

Monika Krikštopaitė

Naujoji Vlado Urbanavičiaus paroda, dabar veikianti Vilniaus dailės akademijos ekspozicijų salėse „Titanikas“, kaip ir didžioji paskutinio jo kūrybos dešimtmečio dalis, pirmiausia išmégina gebėjimą matyti. Žinoma, kai susiduriame su už žmogų didesniais objektais, išstraukia ne tik rega, bet ir instinktyvaus bei asociatyvaus lygmens fiziniai pojūčiai. Už tokį skulptūrų galima slėptis ir nuo lietaus, ir nuo meškos. Tamsoje jų galima bijoti. Nors paprastai ne vakuumė, o konkretioje kultūroje užaugę žmogus šalia erdvėje imponuojančios ovalios vertikalės visada pasijus esantis prie kolonos, mažų mažiausiai – medžio kamieno. O tinkleliai ar kitos perregimos struktūros būtinai versustumdyti ryškumo lauką prieš juos ir už jų ir atnaujins prisiminimus apie kitas suskaidytas erdves (bažnyčia, klausykla, kareivinių, kapių, vaikų darželio, kaimyno tvora,

pasiens, troleibusų parkas ir t.t.). Apžygiojantis erdvę rieštumas vilničiui sąmonės dugne anksčiau ar vėliau virs baroku, o sunkūs rutuliai – vartų riboženkliais. Rombai irgi turtingi savaimė suprantama tapusios aplinkos ikonografijos: šaligatviai, šachmatai, vitražai, šachmatiniai sausainiai. Skulptoriaus sukonstruoti pavidalai yra iš kultūros formų ir jų rudimentų. Tų, kurie yra taip tokie iprasti, kad atskiri būna beveik nesuvokiami, tik atpažįstami kūno pojūčiais.

Tačiau parodoje nėra jokio marmuro, stiuko, kalvystės ar aukšakalystės, tik armatūra, pjauystos cisternos, pramoninės grandinės, vamzdžiai, parūdijusios perdangos ir nerūdijantys varžtai. „Kultūrin-giaus“ parodos elementai – du granito rutuliai (apdažyti) ir sovietinė šiukslių dėžė, kurios vazisko dailumo išviršaus nematydam vartokit. Atskirydami to, ko neberekia. Menininko požiūris į medžiagą ne tik neprieteringas, bet dar ir ekologiš-

kas – perdirba gyvenimo atliekas.

Urbanavičiaus objektai nėra ir teatro dekoracijos, kur neretai netaurios medžiagos naudojamos kaip iliuzijos priemonė, kai iš tolo apsieta taurios. Ne. Autorius rūdimes leidžia būti rūdimis, o armatūrai išsaugoti savo rūstų stuobriškumą. Jis sujungia tai, kas buvo atskirta – elitinę kultūrą ir banalių miesto buitį. Labai norėdama pafilosofuoti pridurčiau, kad ši paroda įrodo, jog kultūra mums yra pirmiausia forma. Ji bet kokį bėgį gali paversti grakščiu, tauriu ar kitaip reikšmingu objektu. Vedant analogijas su žmogumi darosi dar įdomiau. Tai ir suteikia vilties, ir gąsdina. Leidžia tikėtis, kad grubi natūra, išgavusi priimtiną formą, atskleis šią brangintina, o baisu todėl, kad pro apiforminimus kai kam vis tiek kyšo „armatūra“. Bet menininkui greičiausiai rūpi vienai kiti dalykai.

Pavyzdžiu – erdvinių pojūčių su-

NUKELTA | 6 PSL.

I ateitį su pasitikėjimu

Mstislavo Rostropovičiaus labdaros ir paramos fondui „Pagalba Lietuvos vaikams“ – 10 metų

Živilė Ramoškaitė

Ižymusis XX a. violončelininkas Mstislavas Rostropovičius buvo gera pažiastamas su daugeliu Lietuvos muzikų, turėjo čia išugdytų mokinį – Silviją Sondeckienę, Davidą Geringą, koncertavo su Lietuvos kameriniu ir Nacionaliniu simfoniniu orkestru. Su Lietuvos baletu trupės atlickamu ir paties maestro diriguojuamu Sergejaus Prokofjevo baletu „Romeo ir Džuljeta“ apkeliao kone pusę pasaulio.

Lankydamas Vilniuje garbusis maestro noriai duodavo interviu laikraščiams ir televizijai, dalydavosi mintimis apie muziką ir apie viską. Su nepaprastu humoru ir meniniu polėkiu jis pasakodavo apie savo gyvenimą, neaplenkdamas tragiskiausią įvykių. Iš šio didžio žmogaus trykštę tryskio neišsemiamą energija, šiluma, išmintis. Dabar, kai jo nėra, esu tikra, su juo bent kiek bendravusieji klausosi muzikos įrašų, žiūri filmus ir fotografijas, o mintyse atskamba kokia nors maestro pasakota istorija, kad ir apie įkurtus modernius gimdymo namus, linksmą paraginimą „važiuokite ten gimdyti“ ar kad jis lipas kopėčiomis aukštyn ir jau esąs tarp žemės ir dangaus...

M. Rostropovičiaus labdaros ir paramos fondas „Parama Lietuvos vaikams“ atsirado labai spontaniškai. Maestro jau turėjo įkūrės Vašingtone labdaros fondą, kai sykį lėktuve pasisukęs į smuikininkę Rasa Kubilienc pasakė: „Remsui gabių Lietuvos vaikus.“ Netrukus tai tapo tikrove: 2003 m. balandžio mėnesį fondas buvo įregistruotas. Žinoma, buvo sukurti reikalingi dokumentai, įstatai ir t.t., tačiau reikėjo rasti ir entuziastų, kurie jam vadovo.

Anonsai

Armėniškojo duduko meistras Argishty Lietuvoje

Žymiojo Dživano Gaspariano ipėdinis ir sekėjas, didis armėniškojo duduko populiarintojas Argishty antrą kartą atvyksta į Lietuvą. Gastroliuodamas po Baltijos šalis, jaunas ir jau pripažintas armėniškojo pučiamomo instrumento duduko atlikėjas Argishty surengs net du koncertus Lietuvoje. Jis gros XII tarptautinio Bistrampolio festivalio atidarymo renginyje, kuris vyks gegužės 19 d. Bistrampolio dvare (sodėja 20 km nuo Panevėžio, www.bistrampolis.lt).

Po praėjusių metų Argishty koncerto Vilniuje organizatoriai gavo daug laiškų su padėkomis ir prašymais pakartoti tą dvasinę šventę. Tad Argishty koncertuos ir gegužės 21 d. 19 val. Vilniuje, jaukioje PIA-NO.LT salėje (Trakų g. 9/1). Jis pristatys savo kompozicijas iš naujaušio ketvirtuojo albumo, kuris kaip tik bus išleistas prieš gegužės mėnesio koncertus. Kartu su naujos sudėties grupe, kurioje groja gitaristas vir-

vautų, organizuotų, suktusi kaip vorės. Kas imsis tokio darbo? Žinoma, tik moterys, juolab jog ši veikla visai neapmokama. Taigi nuo pirmos dienos iki šiol fondu rūpinasi šešios puikios ponios, fondo valdybos narės – Rasa Kubiliénė (pirminkė), Rūta Kėvišienė (atstovė menui), Lina Kučinskienė (atstovė medicinai ir sportui), Bronė Narkevičienė (atstovė mokslui) ir Giedrė Jonikiene bei Elena Bartkienė. Fondo prezidentu iki mirties buvo pats M. Rostropovičius, dabar jo pareigas perėmė dukra Jelena Rostropovich.

Per dešimt veiklos metų fondas parėmė daugiau kaip 80 gabų vaikų – muzikantų, sportininkų, matematikų, fizikų ir kitų mokslo sričių atstovų. Buvo perkami instrumen-

je arba savarankiškai dirba.

Šiai metais fondo globotiniams Ignui Maknickui ir Simonai Šleiteriui meistriškumo pamokas vedė pianistė Müza Rubackytė; smuikininkas Sergejus Krylovės mažajai smuikininkui Paulinai Jankovskytėi nesenai įteikė vertingą smuiką; kitai fondo remiama vaikai antrąsyk koncertuos Paryžiuje, Lvuv salėje, vasarą gros Šlēzvigo-Holšteino festivalyje. Fondas taip pat remia vaikų medicinos ištaigas, padėjo joms išsigiti modernios aparatu.

Dar viena fondo veiklos sritis – Nacionalinė moksleivių akademija, išaugusi į savarankišką organizaciją, globojančią meno ir tiksliuojančią mokslo vaikus... Fondo dešimtmecio išsamiai veiklai aprašyti prireiktų storokos brošiūros. Rasa Kubiliénė

si, kad teburiu nuoširdžių rėmėjų ir atsiranda naujų. Ponai Rasa mišėjė, jog maestro M. Rostropovičius, saikdindamas valdybos nares ir po jo rūpintis fondu, juokavo, kad stebės jų darbą iš dangaus.

Kovo 22 d. Taikomosios dailės muziejuje fondas minėjo veiklos dešimtmecį. Susirinko gražus būrys rėmėjų ir mecenatų, nusipelniusiu pedagogų ir fondo globotinių vaikų su téveliais. Renginį pagerbė Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus su ponia Alma. Kartu su Maskvos M. Rostropovičiaus kultūrinių ir humanitarinių programų fondu buvo surengtas šventinis koncertas, tame dalyvavo keturi jaunieji talentai ir Lietuvos kamerinių orkestrų, vadovaujamas dar tebestudijuojančio jautraus dirigento Modesto Barkausko. Labai pakiliai koncertą pradėjo svečias iš Sankt Peterburgo, muzikos mokyklos septintokas Arsenijus Munas, paskambinės Wolfgango Amadeus Mozarto Koncerto fortepijonui ir orkestru Nr. 15 B-dur finalą ir Frederyko Chopino Fantaziją-ekspromtą, op. 66. Antroji viešnė – Maskvos konservatorijos profesorės Natalijos Gutman studentė violončelininkė Aleksandra Perlova su Kamerinių orkestru stilingai ir juvelyriskai tiksliai atliko Josepho Haydno Koncerto C-dur I dalį. Paskui klausėmės dviejų Lietuvos atstovų. Buvusi fondo globotinė smuikininkė Dalia Kuznecovaitė atvyko iš Paryžiaus, ji dabar studiuoja Muzikos ir šokio konservatorijoje pas profesorių Borisą Garlitksį. Kiekvienas Dalios pasirodymas Lietuvoje sukelia teigiamą emociją. Nors jai yra labai sunkaus – penkių turų! – prestižinio Henryko Szeryngo konkurso nugalėtoja, kaskart pradžiugina dar

labiau ištobulinta technika ir meniskumu, kaupianta sceninę patirtimi. Šiųjų ji puikiai pagriežė trylikamčio Felixo Mendelssohno sukurtą Koncerto d-moll II ir III dalis. Žuvėjo graži lėtosios dalies kantilena, muzikos tėkmės išprasmintumas, dinaminis lankstumas, spalvų įvairovė, o finale – solistės temperamentas, fantazija, žaismė.

Nors Dalia dar tebestudiuoja, ji gana intensyviai koncertuoja. Metų sandūroje koncertavo Kinijoje su meksikiečių simfoniniu orkestru. Septyniuoje Pekine ir kituose miestuose išykuojuose koncertuose ji atliko meksikiečių kompozitoriaus Manuelio Poncę Koncertą, sukurtą 1942 m., mums visiškai nežinomą. Nesenai smuikininkė grįžo į Toliukos (Meksika), kur vyko VII tarptautinis H. Szeryngo konkursas, bet šiųjų D. Kuznecovaitė jau buvo vertinimo komisijos narė. Po konkurso ji dusyk koncertavo su Tolukos simfoniniu orkestru. Netrukus smuikininkė vėl išvyksta į Pekiną, kur su vėles orkestru gros Johanesso Brahmso Koncertą.

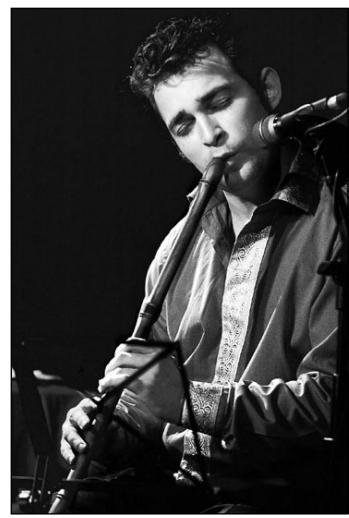
Antroji lietuviatė – akordeonininkė iš Šiaulių Sauliaus Sondeckio muzikos mokyklos Eglė Bartkevičiūtė, praėjusių metų rudenį Tarpautiniame akordeonininkų konkurse „Citta di Lanciano“ (Italija) laimėjusi Grand Prix ir I vietą. Jai buvo patikėta užbaigtai ši M. Rostropovičiaus fondo „Pagalba Lietuvos vaikams“ dešimtmecio koncertą. Tai ji ir padarė kylančia dinamine kreive: po ilgesingų Astoro Piazzollos tango garsų suskambėjo virtuoziskas greito tempo R. Morkūno „Skrydis virš Balkanu“.

Linkime fondui ir toliau darbuotis talentingų Lietuvos vaikų labui. Jie kurs mūsų krašto ateitį.

Dalia Kuznecovaitė

E. GABRYTĖS NUOTR.

Argishty

tai, siunčiama tobulintis pas ižymius pedagogus bei į konkursus, tarpininkauta rengiant koncertus garsiose salėse ir t.t. Šiai paramai fondas yra surinkęs apie 2 milijonus litų. Daug gabių vaikų iš jų išvairių Lietuvos miestu dabar sekmingai mokosi užsieny-

lienę kiekviena proga nuoširdžiai dėkoja visiems fondo rėmėjams, pabrėždama, kad be jų pagalbos fondas nieko nenuveiktu. Beje, po M. Rostropovičiaus mirties surinkti reikiamų lėšų tapo auga sunkiau, tačiau valdybos pirmininkė džiaugė-

lionės. Anot muzikanto, albume bus daug naujų kompozicijų, kurių didžioji dalis – autorinės. Štai ką apie tai sako pats atlikėjas: „Ketvirtasis albumas persmelktas dvieju sudedamuji ir viena kitą harmoningai papildančių muzikinių jėgų: mes tebe-testiame eksperimentus, sujungdami duduko ir kitų muzikinių instrumentų skambesį (jau vien ko verta kompozicija su rusiškomis guslėmis!), kita vertus, aš lenkiu galvą prieš senajį armėniškajį duduką, atlikdamas laiko nugladintas senovines armėniškas melodijas.“

Argishty koncertai – tai malonusias ausias ir širdžiai. Nepriskaištingai atliekamos rinktinės armėniškos ir rytiškos melodijos dvelkia Ararato viršunių grynumu. Ir world music stilium, ir autorinai Argishty kūriniai taip pamėgti klausytojų, kad juos drąsiai galima vadinti tautiniais. O atlikimo virtuoziskumas ir filosofinis požūris į kiekvieną melodiją pripildo pastašias gilius prasmės ir daro jas neįprastai skvarbias.

Armėniškasis dudukas, nuo senų laikų gaminamas iš abrikoso medžio, tarsi sukaupęs visus žmonijos

džiaugsmus ir liūdesius, skaičiuoja daugiau nei 3500 metų nuo pirmojo paminėjimo dantiraštuose. Ne veltui grojimas šiuo unikaliu instrumentu UNESCO pripažintas nematerialio kultūrinio žmonijos paveldu šedevru.

Argishty prisiliečia prie instrumento, ir šis präzysta miela, jaudinančia melodija, virpčiojančia žmogaus sielos gelmėmis.

RENGĖJŲ INF.

Paskutinis J.S. Bacho muzikos festivalio akordas

Šv. Velykų antrą dieną – balandžio 1 d., pirmadienį, – 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje nuskambės IV J.S. Bacho muzikos festivalio baigiamasis koncertas. Bus atliekami Johanno Sebastiano Bacho Fantazija G-dur vargonams, RV 572; Koncertas dviem smuikams, styginiamis ir basso continuo d-moll, BWV 1043; Antonio Vivaldi Sinfonia iš operos „Olimpiada“, RV 725; J.S. Bacho sūnaus Johanno Christiano Bacho Koncertas violončeliui c-moll.

Festivalių vainikuos „Pasija pagal Morką“, sukurtą 1731 m. Leipcige, kur J.S. Bachas dirbo Šv. Tomo bažnyčios kantoriumi. Tuomet buvo susiformavusi Jėzaus kančios istorijos (pasijų) atlaimo tradicija – jos skambėdavo Didžiojo Penktadienio pamaldose. Žinoma, tai galėdavo būti ir kitų kompozitorų šio žanro kūriniai. Bachas sukūrė keturių pasijas, iš jų liko dvi – pagal evangelistus šv. Joną ir šv. Matą. „Pasija pagal Morką“ kompozitorius rašė kaip autoparodiją, t.y. perkomponuodamas savo paties ankstesnę muziką: taip pagal išlikusį poetą Picanderio tekštą ir buvo atkurtas šis kūrinys.

Programą atlieka festivalio orkestras „Musica humana“, Valstybinis choras „Vilnius“ (meno vadovas ir vyr. dirigentas Povilas Gylys), solistai Raminta Vaicekauskaitė (sopranas), Saulė Šerytė (mecosoprana), Mindaugas Zimkus (tenoras), Ilona Girdžiūnaitė (smuikas), Ramunė Grakauskaitė (smuikas), Ignė Pikalavičiūtė (violončelė), Balys Vaitkus (vargonai). Dirigentas – festivalio meno vadovas Algirdas Vizgirda.

LNF INF.

Apie tapsmą

Mintys Teatro dieną

Audronis Liuga

Nacionalinės pakraipos Vengrijos politinė valdžia pagaliau pasiekė tai, ko labiausiai geidė kultūros sferoje – paėmė į savo rankas Nacionalinį teatrą. Paprasciausiai išvarė pastaraisiais metais teatrui vadovavusį charizmatišką liberalų maišininką, aktorių ir režisierų Róbertą Alföldi ir jo vadovu paskyrė ministro pirmininko Viktoro Orbjno asmeninį draugą ir artimiausią pataręjį kultūros klausimais Attilą Vidnyánszkį. Visa tai vyko atvirai ir ciniškai, nekreipiant dėmesio į iškiliausius, tarpautinių pripažinimą pelnusių Vengrijos teatralų protestus ir laužant rankas savo vadovą gynusiam Nacionalinio teatro kolektivui. Naujai paskirtas vadovas pirmoje viešoje kalboje pareiškė, kad sieks atkurti „didį Nacionalinį teatrą, kurio tikroji paskirtis – tapti šventa vieta, gimusia iš tautos sielos. Nacionalinis teatras buvo sukurtas ir gyvavo remdamasis dešiniųjų idėjomis, ir mes visi matėme, ką kitaip galvojantys su juo padarė.“ Be platesnių komentarų aišku, kur glūdi tokios retorikos šaknys. Liūdniausia, kad ji atspindi šiandieninę Vengrijos kultūros politiką, kurios negali įtakoti kultūros bendruomenė. Labiausiai priešinasi teatro žmonės. Šio pasipriešinimo centras kurį laiką buvo Nacionalinis teatras. Dabar jis paklupdytas. O iš nepriklasomų teatro menininkų beveik atimtas finansavimas, nes, anot valstybės kultūros sekretoriaus, – jie turi patys save išlaikyti. Žinomiausiai teatralai dirba užsiensye arba pasirodo savo šalyje tik remiami tarptautinių fondų ir festivalių.

Bet kokios gi „kitai galvojančiųjų“ idėjos, kurias valdantieji siekia užginauti? Pasirodo, buvęs Nacionalinio teatro vadovas R. Alföldi netik yra gėjus, bet ir pagrindinį šalies kultūros židinio repertuarą orientavo į išvairių mažumų – tautinių, seksualinių, kultūrinių – likimus šiuolaikinėje Vengrijoje. Ir visa tai vyko milžinišką prabangų laivą primeinančiame iš marmuro lietame moderniai Nacionalinio teatro pastate, kurio politinis įvaizdis yra kone tokis pat kaip mūsiškių Valdovų rūmų. Esu matęs keletą Alföldi ir jo kūrybinio bendražygio, rumunu kilmės amerikiečių režisieriaus Andrejaus Serbano spektaklių. Meniniu požiūriu jie nepaliko didelio išpūdžio. Bet jų temos ir išraiškos priemonės turėjo aiškų tikslą – atverti šalies visuomeninio gyvenimo pikttaizdes ir formuoti liberaliai pilietinę visuomenę. Nacionalinio teatro spektakliai provokavo priešingas reakcijas, atspindinčias susiskaldžiusios šiandieninės Vengrijos visuomenės nuotaikas. Viena vertus, teatras nesiskundė žiūrovų lankomumu, o jo kolektyvo dauguma palaike vadovo veiklą. Kita vertus, teatras spektakliai susilaukdavo vienų jiems nepritarančių politikų pasiskymų ir net jų pakurstytų demonstracijų prie-

teatro pastato su atvirais grasiniams jo vadovui. Žodžiu, R. Alföldi vadovaujamas pagrindinis Vengrijos teatras buvo tapęs ne šiaip aktyviu kultūros židiniu, bet politinės kovos arena. Ir tai unikalus atvejis šiuolaikinėje Europoje, kai valstybinis teatras meta atvirą iššūkį savo valstybės politikai.

Suprantama, kad Vengrijos nacionaliniam teatre išvykdyma perversmą kaip akibrokštą civilizuotame pasaulyje emocionaliai pasmerkė liberaliai mąstanti kultūrinė bendruomenė šalyje ir už jos ribų. Tačiau atmetę emocijas pasvarstyki-

taip teatras priartėja prie politinės manifestacijos, kurioje išaukština mas opozicijos lyderis ir pasmerkiai ji gniaužiantys valdantieji. Publikai, kuriai ką tik buvo suprantamai parodytas gėris ir blogis, gali skirbtis ir testi politinę kovą.

Toks visuomeninės teatro misijos supratimas, koki pademonstravo R. Alföldi vadovaujamas Vengrijos nacionalinis teatras, yra veiksminges ginklas prieš politinį bukumą ir cenzūrą. Tačiau meniniu požiūriu jis atgyvenės. Šiuolaikinis menas, ir ypač teatras, kaip socialiai jautriau sia jo sritis, negali tiesiog pirsti aki-

vos panoramaje. Pavieniai mūsų režisierių bandymai kalbėti aktualiai šiandienos klausimais arba istorinės atminties temomis ne itin džiugina. Pastebiu du kraštutinumus: arba gilesnės minties stokojančios socialinės provocacijos, arba atminties revizija pasitelkus supaprastintą istorijos vertinimą ir pasenusias estetines priemones.

Nesakau, kad Nacionalinis dramos teatras daug nuveikė plėtomas visuomenėskai aktyvaus teatro kryptį. Žengti tik pirmieji žingsniai. Ne blogiau, o kartais ir geriau už rašančius kolegas matau, kas nepasiekė, bet pastebiu ir neįvertintus (arba nuvertintus) šio teatro gyvenimui svarbius žingsnius. Prisiūmu atsakomybę ir už spektaklį statančio režisierius pakvietimą, ir už statomą pjesę, nes dažniausiai ją siūlau pats. Turiu savo požiūrių, kodėl vienas ar kitas literatūros kūrinys šiandien teatrui gali būti idomus ir svarbus. Žinoma, tai subjektyvus požiūris, nesistengiu jo primesti režisieriu. Pasūlymas savotiškai provokuoja dialogą. Pirmiausia dialogą su režisieriumi, o paskui ir su kūrybine grupe. Tai dialogas apie kūryje keliamus klausimus iš jų sąsajos su mūsų gyvenimu. Galbūt spektaklio kūrėjų mintys pasuks kita linkme, nei aš iš anksto tikėjausi parinkdamas kūrinį. Svarbu, kad jos būtų meniškai argumentuotos.

Kai LRT laidos „Kultūros savaitė“ žurnalistė, apžvelgusi naujos LNDT premjeros „Medžioklės scenos“ spaudos konferenciją, pakviečia radijo klausytojus žiūrėti ne aktualijų laidą, o meną, kyla klausimas – kodėl tokia priešprieša? Mat žurnalistei nepatiko, kad pristatydamas spektaklį teatro meno vadovas prisiminė Garliavos ižykius. Pabrėžusi, kad patys spektaklio kūrėjai nėra linkę suriešinti šių ižykių kūrybiniam procesui, ji daro išvadą, jog šiaip teatras siekia pigaus populiarumo.

Išties teigiau, kad pasirinkti Martino Sperro pjesę „Medžioklės scenos iš Žemutinės Bavarijos“ mane pastūmėjo vadinamieji Garliavos ižykių. Nematau juose teisių ir neteisių. Jie kelia gilesnius klausimus, į kuriuos nerandu atsakymų. Kodėl kova už vertėbes tampa tu pačių vertėbių paniekinimui? Kaip kaltinimo žodis virsta akmeniu, kuris žudo arba luošina žmones? Ir kaip suaugusiu karas veikia jo centre atsidūrusio vaiko sąmonę? Minėtoje pjesėje, nors ir parašytoje prieš daugelį metų remiantis kitokiais ižykiiais, analizuojamas panašus visuomeninės fenomenas. Kitas klausimas, kaip jis mato spektaklio kūrėjai. Koks jų santykis su pjesės problematika ir kokias menines priemones jie renkasi?

Teatro visuomeninis angažuotumas neįsivaizduojamas be jam atsidavusių aktorių. Džiaugiuosi, kad Nacionaliniam dramos teatre tokiai yra ne vienas. Žinoma, daug ką reiškia teatro trupę papildę nauji vardi, be kurių neįsivaizduočiau šiandieninio LNDT. Ir ypač be vieno didžiausiu pastarojo meto atra-

dimų – Mariaus Repšio. Manau, šio aktoriaus asmenybę atskleidė ne kritikų ir žiūrovų išliaupsintas Vandalo vaidmuo „Išvaryme“, o būtent Laurynas „Katedroje“.

Galiu suprasti apie „Katedrą“ rasišiųjų priekaištus teatrui ir spektaklio kūrėjams dėl netinkamai parinktos pjesės, senamadiškos jos estetikos, – tai, kaip sakoma, skonio reikalus. Tačiau nesuprantu, kodėl liko nepastebėtas M. Repšio vaidmuo Jame. Manau, tai vienas iš nedaugelio atvejų šiandieniniam mūsų teatre, kai aktoriaus prigimtis ir asmenybė formuoja spektaklio prasmes. Prasmes, kurios peržengia estetinius vertinimus. Režisierius Andrejus Tarkovskis yra sakęs, jog dažnai pamirštamie, kad menas yra kažkas daugiau negu estetinis reiškinys – tai poelgis. M. Repšio sukurta Laurynas, iaužantis lietuvių istorinio herojaus vaizdavimo stereotipus, mums paprastai ir nesureikšmindamas sako tą patį.

Kasmet artėjant Teatro dienai kyla šurmulis dėl „Auksinių scenos kryžių“ komisijos vertinimų. Šiomet didžiausias akibrokštas – atsisakyta moteriškų vaidmenų atlirkėjų nominacijų. Gal kai kurių komisijos narių žodžiuose, kad Lietuvos teatrų spektakliuose nebuvo ryškių išmintinių moteriškų vaidmenų, ir yra tiesos, bet negaliu patikėti, kad jų neatsirado nors vienai iš dviejų kategorijų nominacijų. Seniai kalbama, kad Teatro dienos minėjimas vis labiau tampa ne teatralus vienijančia švente, bet varžybomis dėl apdovanojimų ir nugalėtojų paskelbimo ceremonija. Galima suprasti, kodėl teatrai, užuot suvažiavę į bendrą minėjimo vakarą, vis dažniau šventė namuose. Tai rodo, kad su Teatro dienos minėjimu susieta „Auksinių scenos kryžių“ formulė nėra gyvvinga ir ją reikėtų taisyti, i pirmą planą iškeliant ne premiju teikimą, o šventinį renginio scenarijų. Ji galėtų papildyti apdovanojimams nominuoti Lietuvos teatrų spektakliai ir kūrybiniai susitikimai Nacionaliniam dramos teatre. Pats LNDT yra pasirengęs atnaujinti Teatro dienos šventės idėją. Ar tam pasirengusi Kultūros ministerija?

Seniai praėjo laikai, kai teatrali tikslai buvo bendri, kai jie kalbėjosi nevaržomi skirtingu požiūriu arba interesu. Šiandien kiekvienas veikia kas sau, paisydamas savų interesų. Yra grupių ar grupelių, formuojančių kokią nors konsoliduotą nuomonę (kartais tai jaučiu skaitydamas kolegų straipsnius), bet jos tarpusavyje nesišneka. Pastebiu tendenciją, kad spektaklių recenzijose dominuoja vertinimai, paremti rašančiųjų individualiu skoniu, o ne analitiniais argumentais. Ir pats vertinimas užgožia reiškinio analizę. Gilesnio kritinės minties diskurso stoka, deja, teatrapuskurdina. Bet gal nereikia dėl to apgailestauti. Viskas turi vykti natūraliai. Susidaro išpūdis, kad teatro gyvenime dabar vyksta kažkokis fermentacijos, tapsmo procesas. Ir tai teikia vilties.

„Katedra“

D. MATVEJEVO NUOTR.

Recenzijų dialogai

Trys knygos į teatrinių literatūros lentyną

Rima Jūraitė

Teatro knygų lentynas neseniai papildė pastarojo dviešimtmečio lietuvių teatro kritiką perteikiantys recenzijų, straipsnių ir pokalbių rinkiniai apie Eimundo Nekrošiaus, Rimo Tumino ir Gintaro Varno kūriamą teatrą.

„Žinau, kad teatro menininkas, jeigu jis neįvertinamas būtent tą dieną, kai išeina spektakliai, nebegalbūti įvertintas vėliau. Teatras yra momentinis menas, jis neišlieka“, – yra sakęs režisierius Gintaras Varnas. Recenzija kaip (i)vertinimas taip pat labiausiai priklauso esamajam laikui, trumpam laikotarpiui išsky „po premjeros“. Vėliau tai tampa tik būtuoj (toks yra archyvas), o geriausiu atveju per būtajį trumpam išsi-veržia įbūsimajį kaip tolesnių teatro tyrinėjimų – bakalaureinių, magistriūnų, disertacijų ar kitų mokslių darbų – šaltinis, kartais ir kaip nauja knyga. Neilgą recenzijos amžių viešojoje erdvėje galiausiai nulemiai tai, kad ji priversta skesti informacijos sraute. Išlikimo galimybė, regis, vie-na:apti iškaromis, laikraščių skaitėmis, dūlančiomis segtuvoose, lagaminiuose, komodų stalčiuose, lentynose. Pabirto asmeniniuose archyvuose, pasimesti interneto platybėse ar su-gulti į bibliotekų fondus.

Lietuvos kultūros tyrimų institutas (LTKI), užbaigdamas 2012 metus, recenzijos žanrui suteikė antrą šansą – kritikos erdvė pasipildė trimi knygomis, kelias šimtais pus-lapių, apimančių pastarųjų dvieju dešimtmečiu Eimundo Nekrošiaus (sud. Rasa Vasinauskaitė), Rimo Tu-

mino (sud. Šarūnė Trinkūnaitė) ir Gintaro Varno (sud. Helmutas Šabasevičius) kuriamo teatro recepciją.

Anot sudarytojų, rinktinėse ne siekta aprėpti visko, nors pagal spektaklių pavadinimus į skyrius skirtomose knygose surinkta įvairios medžiagos: pagrindu tapo įvairiuose kultūros leidiniuose publikuotos recenzijos, tačiau neaplenkinti ir moksliniams ar probleminiam straipsniui artimesni tekstai, labiau informaciniu pobūdžiu dienraščių straipsniai ir interviu, literatūrinės impresijos, lietuviškuose leidiniuose publikuotu užsienio autorų tekstu ar tiesiog trupių gastrolių ir repeticijų užrašų ištraukos.

Nerį į šią plačią erdvę ir lygini kitų ižvalgas su saviosiomis, bandai iš atminties prišaukti buvusio spektaklio išpūdį, atkurti vaizdą, permastytį iš galbūt naujos patirties perspektyvos. Arba iš gausybės spektaklio recenzijų mėginti išpēti spektaklio atmosferą, jeigu pastatymo netekomati. Gal todėl neapleidžia minčis, kad knygos skirtos pirmiausia profesionalams.

Intriguojanti galiapti ne tik skaitojo ir knygos diskusija, mat susiklosto ne mažiau įdomus recenzijų (o turbūt ir pačių recenzentų) tarpusavio dialogas, kartais peraugantis į savotišką polemiką. Antai teatro kritikas Julius Lozoraitis savo recenzijos apie R. Tumino „Lituanią“ antrašte konstatuoja: „Kai mitas tampa paminklu“. „Nei mito, nei paminklo“, – pavadinimu kategoriskai replikuojant kitos recenzijos autorius Egmontas Jansonas.

Žvelgiant į vienodo dizaino kny-

gų viršelius akivaizdu, kad tai tos pačios serijos knygos, bet turinio požiūriu jos nėra tapačios. Trys knygu sudarytojai – trys konceptijos variacijos, skirtinti šaltinių atrankos kriterijai ir knygu struktūra. Teatrolės R. Vasinauskaitės „Eimundo Nekrošiaus teatras“ apima pokalbius, recenzijas ir straipsnus, refe-ruojančius šio režisieriaus kūrybą dramos theatre. (Autorės pasirinkimui, o galbūt ir dėl knygos apimties, neįtraukti tekstai apie 2007 m. E. Nekrošiaus Lietuvoje statytą ir itin gausiai recenzuotą kontroversišką Richardo Wagnerio operos „Valkirija“ pastatymą.) Nors knygos ižangoje sudarytoja pabrėžia, kad iš jų nepateko tie periodikos tekstai, kurie jau anksčiau pasirodė atskiruose leidiniuose, tokiai pasikartojimui vis dėlto yra (jokiu būdu nenoriu pasakyti, kad šiu tekstu neverčiojdar sykių publikuoti). Išsamioje E. Nekrošiaus spektaklių recepcijos panoramoje pasigedau galbūt netycia ren-giani rinktinę praslydusios svarios ir kontekstualios Irenos Aleksaitės recenzijos „Didžioji atgaila“. Mintys pasižiūrėjus Eimundo Nekrošiaus „Makbeta“ („7 meno dienos“, 1999 m. vasario 26 d.), kurios ižangoje įdomiai aptariami ir Juozo Miltinio spektaklis bei aktoriaus Stasio Petronaičio Makbetas.

Menotyrininko H. Šabasevičiaus knyga „Gintaro Varno teatras“ – pirmasis šio režisieriaus teatrinių kūrybos refleksijų rinkinys, perteikiantis ne tik G. Varno darbus dramaže, bet ir itin ryškius ir reikšmingus jo pastatymus Lietuvos operos scenoje. Teatrolės Š. Trinkūnai-

tės „Rimo Tumino teatras“ – kone trečdaliu plonesnis leidinys, apsiribojantis recenzijomis ir straipsniais. Sudarytoja neįtraukė pokalbių su režisieriumi, motyvuodama tuo, kad R. Tumino iškalbingumas deramai išsiskleistų tik atskiroje knygoje. Tad režisieriaus komentarų šioje knygoje rasime tiek, kiek jie yra pavirę trumputėmis citatomis recenzijoje ir straipsniuose.

Bendra šioms knygoms ir badantys akis korektūros riktais. Taip E. Nekrošiaus spektaklio herojus Pirosmanis tampa Pirsomaniu („Eimundo Nekrošiaus teatras“, p. 141), o vokiečių režisierius Frankas Castorfas pavirsta Castrofui („Gintaro Varno teatras“, p. 250), ką jau kalbėti apie gausybę žodžiuose praleistų raidžių. Tokios klaidos dar šiaip taip būtų pakentiamos laikraščio numerijoje, bet knygoje jų apskritai neturėjo likti. Juolab kad klaidos ne persikelė iš pirminių šaltinių (juose jų nebuvu), bet išivėlė knygas rengiant spaudai. Tad ir atsakomybė turėtų gultti ant redaktörės Margaritos Daumartienės pečių. Dabar jos palieka skubutumo ir neatidumo išpūdį.

Teatro knygų pastarausiais metais pagausėjo, bet daugiausiai tai prisiminimų, recenzijų ar pokalbių rinktinės. Turbūt tikrai atėjo metas sumuoti 20 metų neprikalaujomybės teatro kritikos medžiagą. Tarsi papildant to paties LTKI išleistus keturis „Lietuvių teatro istorijos“ tomos bei lietuvių režisūros pokyčius 1990–2001 m. tyrinėjusios teatrolės R. Vasinauskaitės knygą „Lai-kinumo teatras“, šiomių recenzijų rinktinėmis galbūt siekta inspiruoti gilesnius lietuvių režisierų teatro tyrinėjimus. Neatsitiktinai pasirinktas Nekrošiaus, Tumino ir Varno teatras (nors, pavyzdžiui, vien R. Tumino teatrui pračiusiai metais, be šios, dedikuotas dar trys knygos).

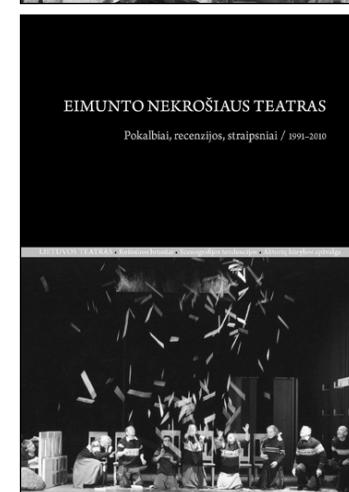
Greta dviejų anksčiau pasirodžiusių panašaus pobūdžio leidinių –

– apie Jona Vaitkų (aut. ir sud. Daiva Šabasevičienė, „Teatro piligrimas. Režisieriaus Jono Vaitkaus kūrybos kontūrai“, Krantai, 2007; 524 puslapiai!) ir Oskarą Koršunovą (sud. Alma Braškytė, „OKT: būti čia“, VšĮ „Oskaro Koršunovo teatras“, 2009; 624 puslapiai!) – šios recenzijų rinktinės sukaupė penkių lietuvių režisierų kūrybos šaltinius. Ar neatėjo metas imtis tolesnių tyrimų?

GINTARO VARNO TEATRAS

Pokalbiai, straipsniai, recenzijos / 1999–2009

EIMUNTO NEKROŠIAUS TEATRAS

Pokalbiai, recenzijos, straipsniai / 1991–2010

Dygios pasakos

Audronės Petrašiūnaitės paroda „Atminties paveikslai“ VDA galerijoje „Akademija“

Ieva Kuzminskaitė

Už lango – dar vis „kandantis“ pavasaris. Panaši jausena vyrauja ir Audronės Petrašiūnaitės parodoje. Čia kvepia rūgščia romantika, kuri skleidžiasi per pasąmoninės siurrealistiškumą bei mokslinių įvaizdžių poetiką.

Menininkės perfekcionistinis reiklumas vystant bet kokį siužetą suformuoja paveikslų ciklus, kuriuose iš vieno į kitą vis gildėdami srūvati patys motyvai. Iškart ižengus į salė mus pasitinka kone iš Baudelai-re'o poezijos išnyrančios „piktybės gėlės“, įgavusios humanoidų pavaldus. Pilariožių piestelių erotika kontrastuoja su peizažo šešelių rambyje ir tarsi nesąmoningai asocijuojasi su surrealistu Man Ray'aus lelijų vaizdiniais, kurie čia pat išsklinda ir į kitus autorės darbus.

Iš vaikystės fotografijų į tapybą perkeliamais širdžiai artimos asmenybės („Violeta I; II“, „Violetos mama I; II“) bei švelnūs padarėliai:

Audronė Petrašiūnaitė. „Kelionė į kalnus“. 2012 m.

avelė, triušis, antis, paukštis, katinas. Siužetai sudabartinami, o tapymas veikia kaip dalyvavimo tose pačiose scenose kartojimas. Bet tai nėra vien menininkės dienoraštis, nornom nenorom paveiksluose iše-

nama už asmeninių paraščių, taip susijungiant su kolektyvinės pasamonės vaizdiniais.

Darbuose ryškiausias raudonos ir akinamai balto kontrastas, išplečiantis interpretacijų lauką ir į ar-

chetipinius lietuvių liaudies pasaku siužetus. Prieš akis išskyla scena, kai žiemą mergaitė leidžiasi į trokštamu žemuogių paieškas. Panašus realiai neigyvendinomas, bet stipriai jaučiamos meilės įvaizdis veikia ir per triušio motyvą. Pasak autorės, triušių raudonos akys – tai metaforiška aliužija į peilio ašmenis, kurie pjauna glostant švelnų kailį. Pasruvusios akys lyg tos žemuogės speiguotoje glūdumoje – realybėje pasiekiamos tik smarkiai šalčiu nudiugus kojas.

Raudonos ir balto kontrastai vyrauja ir kraujuojančiuose dvigubuose „Sukiniuose I; II“, kurie dioniškai išlaisvina skaidrius, lengvas draperijas, o šios kituose darbuose vis ryškiau peraugą į balto paukščio motyvus. Kompozicijoje „Moteris baltu galvos apdangalu“ reinterpretojant Rogier van der Weydeno „Jaunos moters portretą“ (1435 m.) estetinė paviršių sluoksninavimosi lygis įgauna kubistinių sprendinių. Pasak autorės, būtent

šiame darbe iš moters gobtuvo išsprūstantis paukščio pavidalas sustekia didžiausią emocinį krūvį bei pažymi ryškų itrūkį dvieju plotmių kompozicijoje.

Parodoje iš kitų paveikslų išskirių ciklas, kuriame menininkė interpretuoja hologramas – lazerinės trimatės fotografijos principus. Trimacių žmonių veidus, atskiras jų kūno dalis A. Petrašiūnaitė jungia su magiškais aplinkos motyvais: begalybės ženklais, sniegutomis kalnų viršūnėmis, tvenkinį atspindžiai, lietaus, ašaros, kraujo lašais.

Praejuojoje parodoje A. Petrašiūnaitės kūriniai buvo labiau dramatiški, čia tarsi išrišami. Nauji motyvai savaip pratęsia senosius, o rezultatas, tikėtina, nėra baigtinis.

Paroda veikia iki kovo 30 d.

VDA galerija „Akademija“

(Pilies g. 44, Vilnius)

Dirba pirmadienį–šeštadienį 12–18 val.

Teisiųjų murmesiai

„Medžioklės scenos“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre

Milda Brukštutė

„Teatras tampa sterilia mūsų praeities saugykla, patogiu būdu vengti dabarties, ekstremalių situacijų ir nukrypimų nuo normos“, – teigė Martinas Sperras XX a. 8-ajame dešimtmetyje. Kažin ar jis galėjo pagalvoti, kad jo paties pjesė kada nors padės teatrui išgyvendinti šiuos žodžius.

Kaip teigia Lietuvos nacionalinio dramos teatro meno vadovas Audronis Liuga, pasirinkti Martino Sperro pjesę „Medžioklės scenos iš Žemutinės Bavarijos“ paskatinuoja Garliavos įvykių. Tačiau dabar tai – iš visų pusių apsvarysta, nuvalkiant istoriją... Dirbtinis aktualumo siekimas, rodos, vis paskatinia teatrą nuolat saugiai vilktis paskui įvykius ar reiškinius (emigracija, homofoobia ir pan.) ir tapti tokia pačia kaimo davatka, kokinis matome Rolando Atkočiūno spektaklyje. Teisiančia kitus ir skelbiančia aiškius, nedvi-prasmiškius atsakymus.

Aštuoniolikmečio Martino Sperro iš Bavarijos dar 1966-aisiais parašyta pjesė turi aiškų moralinį užtaisą. Joje teisiamai žmonės, nepriimantys kitokių nei jie patys, tie, kurie draisiai teisiai kitus, šai posisi iš jų ir skelbia pikantiškas, nebūtinai tikras naujien-

nas. Rolandas Atkočiūnas kartu su latvių scenografu Mārtiņu Vilkārsiu veiksmą iš kaimo aikštės perkelia į šiuolaikinę virtuvę. Šis sumanymas gal ir būtų vertas įvairiausią apmasytum, jeigu nebūtų sužavėjęs dar prieš dešimtmetyj, kai Jūratė Paulė-kaitė sukūrė panašią scenografiją Oskaro Koršunovo spektakliui „Istabioji ir graudžioji Romeo ir Džuljetos istorija“. Beje, šiekart toji virtuvė atrodo ne tiek konceptualiai, kiek iliustratyviai, nes buvo naujodama ir taip aiškiai niekinamą apkalbų išpūdžiui sustiprinti.

Šis sprendimas suėdė ir didžiąją dalį režisieriaus dėmesio. Besirūpnant televizoriumi ar krapais buvo nepastebėta, kad pagrindinio vaidmens – Abramuo – atlirkėjas Arūnas Sakalauskas taip ir liko be jokių aiškesnių tikslų. Né nemaniau, kad jį aktorių žiūrėti gali būti taip nuobodu. Pati situacija gana panaši į Koršunovo „Katedroje“ Mariaus Repšio vaidinamą abstraktų, jokį Lauryną. Šie veikėjai, išsišķirdami iš minios, netiketai tapo niekuo.

Atkočiūnas aklai neseikė tekstu ir įvedė tam tikrų pokyčių į Sakalauską vaidmenį. Taip scenarioje, kurioje Abramus glosto ir bučiuoja šiek tiek pamisus Lotą (Vainius Sodeika), pats Lotas elgiasi pernelyg lipšniai

Abramo atžvilgiu. Tik vėliau dėl vajikų ištikusio epilepsijos priepluojo veiksmas pasisuka kita linkme ir Abramus, nors yra niekuo dėtas, apkaltinamas *beveik* išprievartavimui. Tokiu būdu dar labiau susitprinamas kaimo žmonių bukumas iš višiskai ištrinami Sakalauskas vaidinamo asmens kontūrai. Režisieriu visai nesvarbu, kas ar koks jis, svarbu tik tai, kokia yra masė. Juk gilintis iš ją visai nepavojinga, visa jos psychologija iš pat pradžių matoma kaip ant delno.

Spektaklyje vengiama pavojingesnės minties – čia vis nuolat parodijuojami blogieji, užtat né nebandoma gilintis į Deboros (motina) ir sūnaus santykius. Eglės Gabrėnaitės Motina tokia pati neapčiuopama kaip ir jos sūnus, kaip ir jų bendravimas, kuris téra išskydes Sperro teksto atkartojuojamas. Kitiems aktoriams vaidinant šaržuotus tipus, šie priversti suktis psychologiniame žanre – vaidinti nevaidinti ir būti nebūdami. Režisierius apskritai atsisako rinktis vieną ar kitą stilistiką. Tarkim, Seniūno (Rimantas Bagdzevičius) ir Seniūnės (Oneida Kunsunga) meilės scena kuriama metaforiskai (seniūnė mėto į orą lėkštės, o seniūnas į jas šaudo), o štai Martos (Rasa Samuolytė) nu-

Giedrius Savickas (Jokūbas), Rasa Samuolytė (Marta)

D. MATVEJEVO NUOTR.

žudymas – ilgo smaugimo imitacija, aktorius paliekant tiesiog grumtis ir voliotis scenoje. Rodos, viskas, kas prašytė prasčios subtilumo, spektaklyje buvo palikta likimo ar aktoriaus valiai arba dar blogiau.

Tiek nuo tiesmukumo, tiek ir nuo buvimo jokiems pavyksta paspruktis tiki Rasai Samuolytei ir Giedriui Savickui (Jokūbas, Marijos samdinys). Jie kenčiantys ir kankinantis, sukti ir atlaidūs, paprasčiausiai įvairialypiai ir neslopinantys vieną ar kitą savo savybę, kad būtų aiškiu. Todėl jie – gyvi. Todėl jūdvių susitikimo ir nevykusio koketavimo scene sukelia daugiausia žiūrovų juoko. Nes niekas čia nebado pirti ir nesako „pokštas“ arba „blaugai“, nes gal gale bent sioje vietoje galima pailsėti nuo tiesmuko juokinimo ir moralizavimo. Nes čia neskamba nei bažnytinis berniukų choras, verčiantis susimąstyti apie

tokioje vietoje augančią naujają kartą, nei kiaulių kriukėjimas (kompozitorius Algirdas Martinaitis).

Taip smarkiai režisierių užsipuoliu gal ir nepelnytai. Nemanau, kad šis spektaklis yra prastesnis už kitus pastaruojų metu LNDT pasirodžius spektaklius. Tiesiog kaip tik per šią premjerą atsargaus, pavėluoto socialinio teatro man jau tapo ne daug, o per daug. Kaip ir tų aiškių moralinių užmačių, su kuriomis jau teko taikytis tick Koršunovo ir Mariaus Ivaškevičiaus „Išvaryme“, tiek Koršunovo ir Justino Marcinkevičiaus „Katedroje“, tiek Yannos Ross ir Gabrielės Labanauskaitės „Raudonuose batraiščiuose“, tiek Jono Vaitkaus statytame Henriko Ibseno „Visuomenės prieše“... Atrodo, kad LNDT išsikėlė sau tikslą ne klausti, o teisti: teisti tuos, kurie jau ir taip seniausiai yra nuteisti.

Maži nepradingstantys atsiminimai

Suomių šokio spektaklis „Pradingimas“ „Menų spaustuvėje“

Sigita Ivaškaitė

Yra gyvenime dalykų, kurie mus gali paversti geresnius žmonėmis. Tai nereiškia, kad staiga tampame didžiaus humanistais ir keliaujame į Afriką gelbėti baudaujančių vaikų ar nykstančių gyvūnų. Dažniausiai tai yra labai maži dalykai, trumpam sutekiantys nuostabią palaimos minutię. Na, kai kuriems tai gali būti galvos masažas, kitiems – gabaliukas burnoje tirpstančio šokolado. Tomis akimirkomis atrodo, kad jei tik jos galėtų testis ilgiau arba mes galėtume jomis mėgautis kasdien, iš tiesų išgautume daugiau pozityvumo – taptume šiek tiek geresni.

Po suomių trupės „Kind people“ šokio spektaklio „Pradingimas“ („Disappearance“), rodyto „Menų spaustuvėje“ Juodojoje salėje kovo 23 d., atsitiko kažkas panašaus. Pagalvojau, jei tik atsirastų galimybė kiekvieną sekmadienį vakarą patekti į panašios atmosferos, nuotakos spektaklį, pasikrovusi jo pozityvumu iš tiesų galėčiau lyg viskų nubraukusi kas kartą pradėti naujų savaitę. Ir tai nereiškia, kad tą vakarą scenarioje išvydu stebuklą ar genialų, tobulą kūrinį. Pirmiausiai „Pradingimas“ parodė ir priminė tai, ką dažnai pamiršta Lietuvos šokio kūrėjai: nėra blogai ar mažiau meniška kalbėti labai neįmantriai,

„Pradingimas“

M. MĀKINENO NUOTR.

paprastomis temomis, nesistengiant kelti didžių filosofinių klausimų, o tiesiog pasakojant žiūrovui istoriją, kuri patiemis kūrėjams artima, įdomi ir prasminga.

Skaitant trumpą choreografės Jenni Kivelė ir trupės „Kind people“ kūrybos aprašymą, po matyto spektaklio galima pritarti visiems epitetams: „naivistinių, mieli, humoristinių, ironiški, ižvalgūs, konceptualūs, pramoginiai, nuoširdūs, delikatūs, sluosniniuoti ir draugiški publikai“. Panašiai būtų galima apibūdinti ir spektakliui pasirinktą kūrinį – Italio Calvino apskakymų rinkinį „Markovaldo, arba Metų laikai mieste“ (1963). Kūrėjai rėmėsi fragmentiš-

kais pasakojimais apie pagrindinio personažo Markovaldo gyvenimo detales ir patyrimus. Jis – eilinis ne itin didelio miesto gyventojas, dirbantis eilinių stambiai korporacijai, kasdien susiduriantis su paprasčiausiai išgyvenimo „šiaisiai“ sunkiaisiai laikais klausimais ir vis jaučiantis miesto ir kaimo gyvenimui susiprišinimą. Toks žmogus, kokį rašytojas sukūrė 7-ajame dešimtmetyje, yra atpažįstamas ne vien mūsų šiandienoje, bet ir suomų spektaklyje.

Baltos ir steriliros scenos kampe matome daiktai užpildytą stiklinį namelį, lyg šiltnamį (scenografijos ir šviesų autorius – Pekka Pitkänenas), kuriame gyvena „auga“ Markovaldo. Aišku, gyvena jis ne tik užsidaręs – kasdien jam tenka išeiti į darbą, keliauti per miestą, kuriame jo viešinėlė mėgstama vieta yra parko suoliukas. Markovaldo portretą iš fizinių, garsinių, kalbinų, daiktinių detalių žiūrovui susikurti padeda Suomijoje gyvenantys ir kuriantys lietuvių šokėjas, choreografas Andrius Katinas bei Leila Kourkia. Atlirkėjai scenarioje nemažai kalba ir nors pasirinkti tekstai dažnai komentuojamai gana iliustratyviais judesiais, trūkinčiant pasakojimo forma išlaiko pusiausvyrą nesukeldama erzelio.

Švarios, gana paprastos ir vis pasikartojančios choreografinės kom-

binacijos, profesionaliai atliekamos šokėjų, kuriai besikeičiančių metų laikų įvaizdį. Kartais jos įgauna ir konkretesnes reikštmes, pavyzdžiu, Katino ir Kourkia duetas, trunkantis „vienu cigaretę“. Šis epizodus ironiškai, su lengvu absurdo prieskoniu, judešiu pasakoja, atrodytų, beveik iš Markovaldo bandymą svetimoje miesto aplinkoje išlaikyti gyvą augalą. Vyras jis saugo, laisto, o šis vis prasčios cigaretės dūmo.

Varžytinių scenų savotiškai įremia visą spektaklį. Iki jos atlikėjai tiek iš galimų fizinių, emocinių bruožų, tiek iš kiekvieno mažiausio daiktelio ar net aplinkos/miesto vaizdų (animacija – Anne Savitie) kūrė Markovaldo. Kokį? Abstraktų ir labai tikslų, artimų kiekvienam iš mūsų, nes gal gale pačių susikurta. Šioje scenario ateina laikas jis sugriauti, išrinkti dalimis. Siūloma pirkti ir stalą, „per žemą valgyti, per mažą pasidėti laikraštį“, ir tokius dalykus kaip „atsiminimai apie sniegą, kuris užklojo viską“ tik už 50 centų. Matyt, kad suomių publika aukcione dalyvauti nelinkusi, o liečiuvių aktyvūs. Gal net per daug. Keistas jausmas apémė išgirdus, kad kažkas nusipirklo, tegu ir simboliškai, Markovaldo atsiminimus... Jei visi daiktai buvo vienaip ar kitaip iki galio netinkami naudojimui, tai vien todėl, kad ir jis pats iki gal-

netinkamas miestui, bet jo atsiminimose viskas buvo gerai.

Iš tiesų reikalus atrodo paprastas: sukonstruoti ir išrinkti dalimus Markovaldo. Sukurti jį už knygos ribų, o vėliau vėl iš ją sugražinti, tačiau juo netapti. Scenoje nieko išspūdingo neįvyksta, kartais net jautiesi užliūliuotas atpasakojimo. Vis dėlto tas per aukcioną apémęs jausmas leidžia tau pačiam suprasti, jog išyko tai, kas svarbiausia: Markovaldo tau tapo svarbus, gal jis net pamilai. Katino ir Kourkia atliekama ilgamečių italių estrados žvaigždės Patty Pravo daina „La bambola“ ne tik primena apie knygos autoriaus tauybę, bet ir įneša 7-ojo dešimtmecio nuotaiką, sakytm melancholišką, bet niekuomet – liūdną.

Tuo ir patruikia spektaklis, sąmoningai kalbantis apie visus, esančius čia tam, kad pradingtų, esančius kažkur čia, kur iš tiesų galbūt jiems net ne vieta. Vieni gali liūdėti, kentėti dėl savo padėties, kitų gali būti tokie kaip Markovaldo ir pasistengti išbandyti viską, ką vaikštant skirtingais metų laikais mieste pasiūlo aplinkybės. O svarbiausia, visada pagalvoti apie tai, kad kaip ir Markovaldo ir pasistengti išbandyti viską, ką vaikštant skirtingais metų laikais mieste pasiūlo aplinkybės. O svarbiausia, visada pagalvoti apie tai, kad kaip ir Markovaldo, mums iširus, ne vieną kartą pasikeitus metų laikams, atsiras kas nors, kas atsimins mus, o gal ir mūsų pačių atsiminimus. Tik gal geriau jų nepirkę...

Arti gamtos

Skulptorių Arvydą Ališanką kalbina Kristina Stančienė

Šv. Jono gatvės galerijoje veikia skulptoriaus Arvydo Ališankos paroda „Tarp“. Ta proga ir kalbamės.

Žinau, kad pirmieji Jūsų skulptūros mokytojai tuometinėje vaikų dailės mokykloje buvo profesorė Dalia Matulaitė, Vytautas Šerys.

Kaip tik Dalia Matulaitė vaikų dailės mokykloje ir pastebėjo mano polinkį. Tuo metu stebėjau D. Matulaitės skulptūras viešojoje erdvėje ir parodose. Mane intrigavo archeologijos, liaudies skulptūros drožybos principų interpretavimo būdai, formas slinktys, architektonika mokytojos skulptūrose. Daug dirbau iš natūros – piešiau senųjų liaudies meistrų dievukus, tarsi ieškodamas juose paslėptų lobijų: formas išraiškingumo, įtaigumo, lietuviško identiteto ženklų. Taip pat stebėjau Vytauto Šerio kūrybą ir mokymą. Veikė jo skulptūrų formas, paviršiaus pirmapradžiumas, grublėtumos, tašymas kiriu ir poetika.

Jūsų skulptūroje dažnai intriguojantys konceptualus kūrinio ir kūno santykis, kai skulptūrinis objektas veikia kaip „vieta kūnui“:

Kūnas man iš tiesų tampa sudėtinge skulptūros dalimi. Ją galima apžiūrėti ir iš išorės, ir iš vidaus. Žiūrovą kveičiamas būti skulptūroje. Man svarbus žmogaus mastelis, dažniausiai – mano paties kūno „matas“. Skulptūra „Vieta kūnui“, eksponuojama šiuo metu veikiančioje parodoje, – tai įvairiausią paiešką siekiant „iškurdinti“ skulptūroje žmogaus kūną rezultatas. Pradžioje buvo medinė „Apsauga kūnui“ (1999 m. pristatyta galerijoje „Akademija“). Vėliau akmeninė. Juodkranteje sukurta meistrinė riedulėje galima pastovėti, o Utenos riedulėje galima prieštarauti. Taivane sukurta panašaus pobūdžio objektas

jau suteikia galimybę skulptūroje pavaikščioti.

Kartu visada galvoju apie skulptūros mastelių viešoje erdvėje, santykį su žiūrovu. Stovint skulptūros „Kryžiokai“ centre, tarp keturių riedulių, galima nustatyti, kur kyla ir leidžiasi saulė birželio 22 ir gruodžio 22 dieną. Tai bandymas susieti žmogų ne tik su skulptūra, bet ir su mūsų baltiško regiono astronomine padėtimi saulės atžvilgiu. Skulptūra „Laiškas Norbertui Vėliui“ Balsiuose – tarsi užuovėja žmogui, tiesioginė ir perkeltinė prasme. Naktį iš jos ertmių sklinda ryški šviesa, kuri irgi yra svarbi skulptūros dalis.

Apžvelgus Jūsų kūrinį geografiją akivaizdu, kad pasiekiate egzotiškias pasaulio vietas. Pavyzdžiu, Gvandu Taipėje. Ar tai tik palankiai susiklosčius aplinkybės, ar jaučiate kelionių trauką, norą paženklinti tolimas, nepažystamas erdes?

Tarp Lietuvos ir Taivano, kaip simbolinių parodos pristatyyme nurodytu taškų, telpa dar daug egzotiškų vietų: Japonija, Kinija, Švedijos poliarinių pašvaicčių zona, Alpės ir kt. Dalyvauti Gvandu gamtos parke organizuojamuose simpoziumuose pasirodė įdomu dėl egzotiškos migruojančių paukščių sambūriu vietus, nematyti rūšių medžių, kitokių žmonių, galimybės kūrinyje „vietinį“ medžių paversti į ašimi, komentuojant pasaulio medžio įvaizdį. Man tikrai palankiai susiklostė aplinkybės: iš 168 dalyvių buvo atrinkti 6, tarp jų patekau ir aš. 2010 metais kaip migruojantis paukštis, dėliodamas šaką prie šakos, sukūriau 6 metrų aukščio „Šventykla“, į kurią galima įėti, pabūti su medžiu, pasijusti tarsi paukščio lizde, pažvelgti pro supintą šakų tankmę. 2012 m. iš šakų supyniau 6 metrų

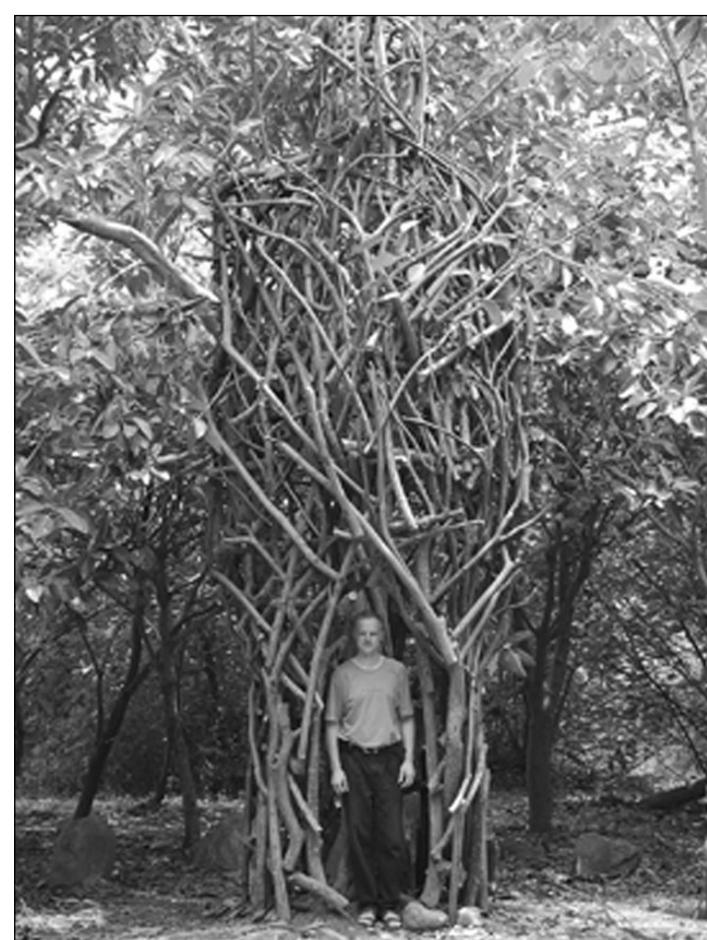
ilgio „Kiaušinį-slepėtuvię“ migruojantiems paukščiams stebeti. O noras paženklinti nepažystamas erdes, realizuoti specifinėje vietoje meno kūrinį yra tarsi užprogramuota skulptoriaus gyvenime. Keliauju visada – jei ne fiziškai, tai mintyse.

Jūsų kūriniai dažnai įsimena dėl archaijiskų, gamtai artimų formų, jose regiu rūšų pagonišką pasaulėvaizdį.

Tikrai esu arti gamtos. Man svarbūs jos procesai. Gražu, kaip plysta medis, graži jo natūrali spalva, kvanpas. Man svarbūs ir rieduliai, kaip sunkiausi gamtos elementai, juose palieku savo įspaudą. Taip pat – tašto medžio talpose gali pajauti savo pulsą, atsiriboti nuo nercikalingo informacijos, triukšmo. Dar vienas būdas prisiminti gamtą – medžių šakos, iš kurių suformuoja skulptūrą, lieju iš bronzos. Jos taip tarsi jamžintomas. Arba iš medžio ir nendrių sukonstruota didžiulė konstrukcija, akimirkniu suliepsnojanti – tai pagoniško pasaulėvaizdžio apraiška.

Ko gero, Jūsų kūryboje svarbios bent kelios raiškos formos – „stabilūs“, parodiniai objektais, višejių erdviių skulptūros ir instaliacijos, „laikinos“ skulptūros. Kuri kūrybos kryptis Jums svarbiausia šiuo metu?

Dabar man labiausiai rūpi specifinės viesų skulptūra gamtoje. Darbai atsiranda susiklosčius tam tikroms aplinkybėms. Nenuspėjamasis nei parodinių, nei viešųjų erdviių ar ugnies skulptūrų atsiradimas. Kaip ir ši paroda „Tarp“. Apie galimybę surengti parodą sužinojau likus pora savaičių iki atidarymo. Šiuo metu ruošiu skulptūras bronzos liedinimo simpoziumams „Skulptoriai skaito Donelaitį“ ir kunigaikščio Algirdo mūšio pergalei prie Mėlynųjų Vandens jamžinti. Gegužės mė-

Arvydas Ališanka. „Šventykla“. Gvandu gamtos parkas, Taivanis. 2010 m.

nesu su menininkų grupė META iš Berlyno rengimė jungtinę parodą Šv. Jono gatvės galerijoje. Kitamet su jungtine paroda vyksime į Berlyną. Aišku, kad artimiausiu metu kursiu nenutolės nuo gamtos, natūralių medžiagų.

Elona Lubytė yra taikliai apibūdinus Jūsų kūrybą – pasak jos, ji savitai konceptualizavo vietinio modernizmo tradicijas ir liudija ne „skulptūros mirtį“, o jos atgimimą. Iš tiesų, Jūsų karta padarė perverstą šiuolaikinėje lietuvių skulptūroje. Kaip Jūs regite savo kūrybos santykį su pirmatais ir tradicija?

Giliuosi į minimalizmo, aplinkos meno kūrybą. Kita vertus, mano kūryboje naudojama bronzos, akmuo, medis šiandien tampa tradicinėmis medžiagomis, gal todėl šiuolaikiniai skulptoriai jas ignoruoja. Man ir ma-

no kartos menininkams vis dėlto svarbi tradicinė medžiaga ir jos reikšmė. Iš tiesų, vietinis modernizmas, kaip ir etnokultūra, pasaulėjauta, mitologija, veikė ir mane. Tačiau įtaką kūrybai daro ir tarptautinis kontekstas, dalyvavimas tarptautiniuose simpoziumuose.

Daugiakultūriame, globaliame meno pasaulyje, kaip ir realiame gyvenime, vertinu tradicines vertėbes, todėl man artimos tradicinės išraiškos formos, medžiagos, jų įtaigumas. Manyčiau, kad tėsti skulptūros tradicijas naujais raiškos būdais gali būti įdomu ir žada daug atradimų – tiek pačiam menininkui, tiek žiūrovui.

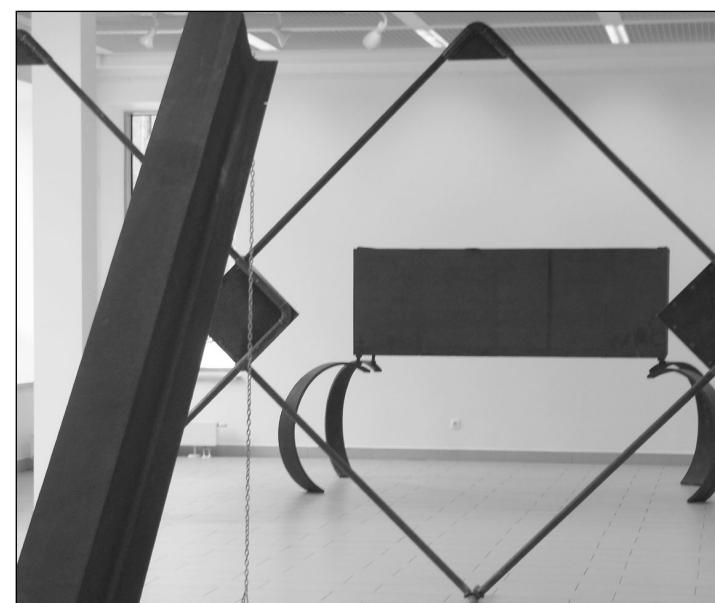
Paroda veikia iki balandžio 6 d.
Šv. Jono gatvės galerija (Šv. Jono g. 11, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 12–19 val.,
šeštadienį 12–16 val.

Armatūros svoris ir grakštumas

ATKELTA IŠ 1 PSL.

kūrimas. Pramoninės atliekos yra puiki medžiaga dėl savo dydžio ir nuožmumo, atsinešto iš rūsčių pasaulio pertvarkymo laikų. Žiūrovui Urbanavičiaus darbai daro įspūdį ir dėl jo inžinerinės galios. Iš toli atrodantys grakštūs, priartėjusim šie objektai atskleidžia savo be galinčių įrenginių nepakeliamą svorį. Tam, kad nebūtų baisu vaikščioti šalia skulptūrų, visos jos yra tobulos pusiausvyros. Nes nugriuvusios gali tapti mirties pričiastim. O mirties prieskonis visada įneša reikšmingą svarumo dozę.

Manau, tai antras svarbiausias – po aukšto ir žemo sujungimo – skulptūros paveiklumo elementas. Kaip parodė ši ir kelerių praėjusių metų parodos „Lietuvos aido“ galerijoje, menininko skulptūros veikia labiau kaip instalacijos, nes užvaldo erdvę, perkeičia ją. Paverčia pavojingą zona. Mirtina zona, kur grėsmė tū-

AUTORĖS NUOTR.

no mene. Argi tai ne pati intymiausia meno forma? Be jokios abejonių, menininkas pasirūpina mūsų

tai dalį ju gali ne juokais suerzinti. Trečias svarbus dalykas išplaukia iš pirmų dviejų – šis, sakytum, pragmatikas inžinierius vis dėlto kalba taupiai ir lyg netycia atveria pačias rimčiausias temas, todėl, mano pozūriu, yra aukščiausios prabos poetas. Urbanavičius su daiktais elgiasi visai kaip su (poetine) kalba – laužo įprastas žodžių-daiļkū ūkis, sudeda taiklų junginį, kuris parodoksalu būdu pasako tiek daug ir dar daugiau priverčia pajauti. Tik svarbu leisti sau pamatyti skurdžias rūdžius kaip aksomą, armatūrą – kaip ažūrą, šiukšlių dėžę – kaip kapitelį, o dėžę – kaip sarkofagą. Būtina leisti išryškumo zonoms migruoti po fizinių patirčių enciklopediją. Ir tada bus labai paprasta suprasti, kad ne medžiagos taurumas nulemia meniškumą, o menininko sugebėjimas aprépti daug per tiek mažai.

Kaip tik todėl Vladas Urbanavičius

čius yra vienas iš svarbiausių Lietuvos dabartinės skulptūros aukso fondo atstovų. Keli kūriniai iš anksstyviosios kūrybos, dabar eksponuojami atnaujintoje Nacionalinės dailės galerijoje, vienoje iš nuolatinės ekspozicijos salių, kur rekonstruota 1984 m. mažosios plastikos ir plesnių paroda (kartu su Ksenija Jaroševaitė, Stanislovu Kuzma, Petru Mazūru, Mindaugu Navaku ir Vladu Vildžiūnu), atrodo nė kiek nepasenę. Ispūdį palieka ne tik tai, kad klasika per tiek metų atrodo aktuali, bet tai, kad Urbanavičius nuosekliai kasmet surengia po puikią parodą. Čia naujai sužvilga nuvalkiota frazė – gyvas klasikas. Labai gyvas ir po mirtinos skulptūros šešeliu padaeda ir kitiems pasijusti gyviems.

Paroda veikia iki balandžio 6 d.
VDA „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 12–19 val.,
šeštadienį 12–16 val.

Žvilgsnis iš provincijos

Paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijoje. 1890–1930“ Radvilių rūmų muziejuje

Jolita Mulevičiūtė

Sidabro amžius – tai audringas, veržlus rusų kultūros laikotarpis. Jo metaforiskas pavadinimas, sukonstruotas kaip Aleksandro Puškino epochą įvardijančio aukso amžiaus analogas, pirmiausia asocijuojasi su XIX–XX a. sandūros rusų poezija – Aleksandro Bloko, Annos Achmatovos, Osipo Mandelštamo, Innonentijaus Annenskio, Konstantino Balmonto, Sofijos Parnok, Marinos Cvetajevos, Jurgio Baltrušaičio eilėmis. Taip pat su trumpiai ar ilgiu gyvavusiomis dailininkų grupuotėmis „Meno pasaulis“, „Rusų dailininkų sajunga“, „Būgnų valetas“, „Žydroji rožė“, „Asilo uodega“, „Jaunimo sąjunga“, o kartu – su Aleksandro Beniu, Mstislavo Dobužinskio, Michailo Vrubelio, Konstantino Somovo, Filipo Maliavino, Natallijos Gončarovo, kitų garsenybių vardais. Trumppai tariant, sidabro amžius aprépią ankstyvojo rusų modernizmo tarpsnį, kūpin intensyvios ir intelektualios kūrybos, kai paniekinus „lėkštą“ pozityvistinių determinizmą siekta atverti beribes žmogaus dviasios erdvės, kai trokšta eksperimentuoti, o eksperimentu mėginta paversti ne tik meną, bet ir savo gyvenimą.

Sidabro amžiaus aktualumas vis dar neblėsta, kaip kad visame pasaulyje neslūgsta susidomėjimas simbolizmo ar postimpresionizmo daile. Todėl galimybė pamatyti šios epochos vertės Vilniuje, Radvilių rūmų muziejuje atidaromoje tarpautinėje parodoje „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijoje. 1890–1930“, sužadino mano vaizduotę ir pakurstė lūkesčius. Tačiau viskas įvyko ne taip, kaip tikejausi...

Žvarbus vasario 12-osios vakaras. Blausiai apšviesta sovietinės „istorinės“ architektūros monstro salė. Keista publika: daugiausia nepažistami, senyvi, pavarge veidai. Apatiškas Lietuvos dailės muziejaus darbuotojos balsas lėtai ir netiksliai verčia progenius Rusijos ambasadorius žodžius. Negelebsti net Aleksandro Skriabinio pasažai, energingai atliekami simpatiško jaunučio pianisto rusiška pavarde. Atrodo, kad laikas pasisuko tris dešimtmecius atgal. Nė nepajunti, kaip pradėti galvoti apie parodos surengimo aplinkybes ir tikslus, užuot beatodaiškai atsidavusi estetiniams pasimėgavimui. Apninka įkyrus klausimas, kodėl tokia paroda surengta ir ką ji gali pasiūlyti šiandieniniam Lietuvos žiūrovui?

Užbėgant už akių, reikia iškart pasakyti, kad iš septynių Baltijos šalių muziejų rinkinių su komplektuočias „Sidabro amžius“ 2012 m. jau buvo rodytas Estijoje ir Latvijoje, ten sulaukė didžiulės sėkmės. Taliune ekspozicija buvo instaliuota autentiškuose barokiniose Kadriorgo rūmuose interjeruose ir moderniose „Kumu“ salėse, o Rygoje pristatyta prieš porą metų restauruotos miesto biržos pastate, akišančiame prabangia, pirkliška carinės imperijos

laikų eklekтика. Abejose šalyse skyriés ir kolekcijos sudėtis, ir įvardijimas. Estai, parodai suteikę pavadinimą „Nežinomi šedevrai“, rinkinių praplėtė XIX a. akademinės, salonių ir demokratinės pakraipos rusų realistų darbais, pabrėždami šiandien aktualią realizmo ir jo santykio su modernizmu problematiką. Latvaijai pasirinko „Sidabro amžiaus“ etiketę, akcentuodami istorinį rusiškojo modernizmo pradžios aspektą. Tieki vienur, tiek kitur ekspozicijos branduolių sudarė Latvijos muziejų turtai. Ir neatsitiktinai. Rusų dailininkų kūrybą Rygoje pradėta kaupti dar XIX šimtmetyje. Ją rinko 1869 m. įsteigta Miesto tapybos galerija, kuri 1905 m. buvo reorganizuota į Miesto dailės muziejų. Rusų menu taip pat domėjosi privatūs kolekcinkai – mat tuometinėje Lifiandrijos gubernijoje, priesingai nei tragediška 1863–1864 m. sukilimą išgyvenusiam Šiaurės Vakarų krašte, kuriam priklausė didžioji Lietuvos teritorijos dalis, vyravo lojalistinės nuotaikos ir ryškiaus prieskumo rusų kultūrai nebuv. Veikiausiai todėl Sovietų valdžia nutarė rusų dailės propagandos centru Paibaltijo regione paversti būtent Rygą. 1941 m. Latvijos sostinėje buvo įsteigta Valstybinis latvių ir rusų dailės muziejus. Iki pat 7-ojo de-

kalbė publika, abejose Baltijos valstybėse sudarančią ženklu kultūros vartotojų procentą. Regis, šios vilčio pasiteisino su kaupu: antai estų informacijos priemonės skelbė, kad parodoje pabuvijo net 65 tūkstančiai lankytųjų. O kokios rinkinio demonstravimo aplinkybės ir perspektyvos pas mus, Lietuvoje?

Deja, Vilniuje paroda ištiko ne pavydėtinis likimas. Pirmiausia kolekcija čia atkeliau jau be užmojo, gerokai aptirpusi – joje nebeliko daugelio svarbių eksponatų (šio trūkumo nekompensuoja iš Lietuvos dailės muziejaus fondų ištraukti padildomi, tačiau ne kartą matyti darbai). Lyg būtų to negana, paroda surengta pačioje netinkamiausioje vietoje – sovietinė praeitimi dvelkiančiuose „rūmuose“, turinčiuose neįtikiną galia vizualiai sunaikinti bet kokius, net ir aukščiausios esteitinės prabos kūrinius. Tarytum norėta atbaudyt iš taip negausius renginio žiūrovus. Mat potencialus lankytųjų kontingentas Vilniuje negali lygtis su Rygos ir Talino mastais. Tarp kūrybingo Lietuvos jaunimo retas domisi rusų dailės praeitim. O vyresni intelektualai dažnai linkė demonstriuoti pseudopatriotinę Nepraklausomybės laikotarpio snobo laikyseną: „Ačiū, rusų dailės savo gyvenime jau užtekinai prisiriūrėjau“ arba naujo,

Nikolajus Berichas. „Kelias“. 1936 m. Latvijos nacionalinis dailės muziejus

lenkais) „Ankstyvą pavasarį“ (1899) iš Latvijos nacionalinio dailės muziejaus, Sergejaus Vinogradovo „Prie-miesčio vaizdą“ (1918) iš Estijos dailės muziejaus bei kitus kūrinius.

Parodoje lankytoujui laikas neprailgsta, nes kuratoriai pasistengė sukurti patrauklų naratyvą, eksponatus suskirstydami į kelias temines grupes. Štai skyriuje „Ištakos“ pristatoma šimtmecijų sandūroje opiskultūros tautiškumo problema, dalyje, pavadintoje „Sidabro amžiaus žmonės“, rodomi portretai ir figūrinės kompozicijos, „Amžinybės šauksmas“ supažindina su simbolizmo ieškojimais, „Šviesa ir oras“ – su plenerine tapyba, o „Naujojo meno principai“ – su avangardo eksperimentais. Taip žiūrovas nelygiant už rankos laikomas vaikas pravedamas ne tik per muziejaus salės, bet ir per trių dešimtmecijų Rusijos dailės istoriją. Tačiau užbaigus kelionę kyla įtarimas. Ne tiek dėl to, kad parodos pasakojimas ne visur koreikiškai intonuojamas, kaip kad, pavyzdžiu, atsitinka „Amžinybės šauksmo“ salėje pakabinus ryškiaspalvi, hedonistinį Iljos Maškovo „Natūrmortą su kamelijomis“ (1915), vaizduojantį prisirpusius obuolius ir konservuotus abrikosus. Abejones pirmiausia sukelia tai, kad pažintis įvyksta tarytum savaiime, per daug paprastai iš sklandžiai, be galvosūkių. Ar ekspozicija žiūrovui iš tiesų pasiūlo – ne, ne išsamų vaizdą, kurio toks kamerinis renginys nė negali sukurti, – o esminės taikliai epochos ir to meto dailės interpretacijos gaires? Anaiptol nepritariu kovo 8 d. tinkleštyje „Rafinerija“ paskelbtieems karingiemis Kristinos Sabaliauskaitės išvedžiojimams, supintiems iš memuarinės literatūros puslapiose prisraigytų pikantišku trupinių ir Vakarų rinkoje cirkuiliuojančių vertinimų, iš už kurių kysote kuo stambių tarptautinio kultūros lauko žaidėjų interesų „ausys“. Postringaudama apie Rusijos imperiją ir jos meną, recenzijos autorė pranoko pati save: geriau negalėtų parašyti né Vladimiras Iljičius, kuris kur buvęs, kur nebuvo vis mėgo savus ir svetimus pagasdinti šiuo niauriu tautų kalėjimui. Beje, įdomu, ar K. Sabaliauskaitė ir londonečius moko „teisingai“ žiūrėti į,

Nikolajus Bogdanovs-Bieliskis. „Mokiniai pas kaimo mokytoją“. 1910 m. Lietuvos dailės muziejus

šimtmeciją iš iš Rusijos gabenti eksponatai, tarp kurių pasitaikydau tikrų vertibių.

Tai, kas kadaise buvo atgrasus okupacinės kultūros politikos reiškinys, šiandien latviamas pasitarnavo kaip proga parengti tarptautinio atgarsio siekiantį projektą ir išviešinti savo muziejų fondus. Juk ne paslaptis, kad mažoms Baltijos šaliams sunku įsiterpti į tarptautinį istorinių parodų, virtusius ne tik svarbia kultūrinės veiklos forma, bet ir pelninga verslo šaka, kontekstą, tad latviai ir estai šioje srityje stengiasi nepraleisti né menkiausios galimybės.

Komplektuojant „Sidabro amžiaus“ rinkinį, neabejotinai taikytasi į „didžių“ kaimyną, o per jį, matyt, ieškota rezonanso su vakarietiška muziejinių ekspozicijų praktika, jautria garsiems rusų dailininkų vardams. Drauge orientuotasi į vietinę rus-

vakarietiško sukirpimo kultūrtrėglio nuomonę: „Et, rusų dailė – tai ne Renoiras ir ne Monet.“ Tiesa, rusų kultūra pas mus vis dar populiaria. Ją daugiausia vartoja neįsilavinę gyventojai. Tačiau jie tenkinasi tos kultūros atliekomis ir, žinoma, nevaikšto į parodas.

Nepaisant priešingo politinio konteksto ir nevykusiu vietinių organizacinių sprendimų, parodą pamatyti vis dėlto verta, nes joje esama įdomios ar tiesiog geros tapybos, kad ir kaip nešiuolaikiškai skambėtų tokis pasakymas. Turiu omeny Kuzmos Petrovo-Vodkino „Dailininko žmonos portretą“ (1921) ir Pavlo Kuznecovo „Natūrmortą su portigaru“ (1913) iš Lietuvos dailės muziejaus, Isako Levitano „Peizažą su traukiniu“ (apie 1900) ir Stanislawo Žukovskio (jų, tarp kitok, savi-nasi ne tik rusai, bet ir baltarusiai su

tarkim, prerafaelitų paveikslus, t.y. žvelgiant į Johno Everett Millais „Ofeliją“ (1851–1852) budriai maštysti apie Viktorijos laikų Anglijoje tarpusias priktaiždes: socialinę veidmainystę, žiaurų moterų ir vaikų išnaudojimą, grėsmingai didelį gyventojų mirtingumą, prostitutiją, lytinius iškrypimus ir nevaldomą kriminogeninę situaciją. Kita vertus, turū pripažinti, kad ir man „Sidabro amžiaus“ parodoje pritruko aštresnio, intelektualesnio rengėjų požiūrio į pasirinktą objektą, kad ekspozicija pasirodė perdėm „glotni“, „dekoratyvi“, be aliuzijų į laikotarpiui būdingą dramatizmą ir lemties bei žūties nuotaikas. Katastrofizmo problematiką akcentuoja visi šios epochos tyriėtojai, nors ir nesutaria, kokią datą reikėtų laikyti jos pabaiga: 1921 m. – kai buvo sušaudytas Nikolajus Gumiliovas ir mirė A. Blokas, ar 1930-uosius – kai nusiūdė Vladimiras Majakovskis. Nesutariama net ir dėl paties sidabro amžiaus termino, nežinia kieno sugalvoto 4-ajame XX a. dešimtmetyje, išpopuliarinto pokarinėje rusų emigrantų spaudoje ir galop įteisinto „perestroikinėse“ Rusijos literatūrologų publikacijose. Vis dar diskutuojama, kas tai – veiksminges kultūros istorijos tyrimo įrankis ar apgaulinga fikcija, lokus, bet tuščias posakis, krečiantis nemalonius pokštus, kai prireikia ji išversti į kitas kalbas (juk prancūzui „l'age d'argent“ gali reikšti visai ką kita).

Vis dėlto keliant vertinimų kartelę neverta užsimiršti. Parodos rengėjų akiratį ribojo muzieju fondų išgalės ir finansinės institucijų galimybės. Lietuvos dailės muziejus, kuravęs vilnietai ekspozicijos variantą, pasiūlė tai, ką galėjo, t.y. pramogninę reginį, pirmiausia skirtą vidutiniams provincijos žiūrovui, nors ir dailės istorikas čia gali atrasti idomybų. Taigi anksčiau buvusi koloninių politikos priemonė, šiandien rusų dailė į Baltijos šalių kultūros sceną sugrįžta kaip komercijos apraiška (pasirodo, ir Vilniuje paroda yra gan aktivių lankoma, ypač rusų). Kita vertus, būtų naivu galvoti, kad komercija yra tik komercija ir kad su politika ji neturi nieko bendra.

Paroda veikia iki gegužės 5 d.

Mąstymo grožis

Iš „Kino pavasario“ dienoraščio

Živilė Pipinytė

„Kino pavasaris“ – išbandymas net sinefilams. Dvi savaitės praleisti kino teatre vis dėlto sunku. Pradėtu pasiūgti kasdien vis labiau aplieštų namų ir net Hollywood filmų. Žinoma, galima pasakyti sau, kad „Kino pavasario“ filmai nepabėgę, bet pagunda pamatyti juos dideliaime ekrane nugali. Tad paskutinę savaitę festivalis tampa beveik pareiga, o į pabaigą susirinkę gausūs svečiai nebesukelia entuziazmo. Ko gero, jei susitikimai su svečiais vykty „Kino pavasario“ pradžioje, kai visi dar išalkę gero kino, ir pokalbiai būtų gyvesni. Tačiau pavargusių nuo kino maratono skundai vis dėlto reiškia, kad šiemet „Kino pavasario“ programa buvo vykusi ir įdomi. Keturiolika dienų kino teatre atnešė daug gerų filmų ir, ko gero, įrodė, kad originalus kinas paaujė vis dar kuriamas. Gaila, kad ne Lietuvoje. Bet lietuviško kino išpūdžius pasiliksi vėlesniams laikui, šikart apie tai, kas sukėlė optimizmą.

Daugiau nei kinas

Geriausias man šio „Kino pavasario“ filmas – dokumentinis kintyrininkės Liubovės Arkus debiutas „Antonas čia, šalia“. Arkus pasakoja apie septynerius metus, kuriuos ji išgyveno kurdama filmą, būdama šalia autisto Antono, šalia nuo vėžio mirštančios jo mamos Rinatos. Apie tai, kaip pavyko išgelbėti berniuką nuo ilgo vegetavimo kuriamo nors internate. „Antonas čia, šalia“ – ir socialinės kritikos kupinas kūrėnys, nes jis prabyla apie nefunkcionuojančią tokiją kaip Antonas globos sistemą ir, žinoma, apie tai toleruojančią visuomenę. Ir intymus filmo autorės autoportretas.

Apie Antoną Arkus sužinojo atsitiktinai, perskaiciusi jo rašinį apie žmones. Antonas rašė: „Žmonės piešia, rašo. Žmonės skaldo malkas, pjauna, kūrena. Žmonės dar sveikinasi, kalba, šokinėja, bégioja. Žmonės baigtini. Žmonės skraido.“ Gerai galiau suprasti, kad žurnalo „Seans“ ir daugybės knygų bei enciklopedijos apie naujajį rusų kiną redaktorę tas tekstas turėjo sudominti. Bet vis dėlto sunku suvokti, kas atsitiko, kad moteris atidavė tiek jėgų ir laiko, kad išgelbėtų Antoną nuo, būkime atviri, žūties. Filme tai aiškėja po truputį, juolab kad pati režisierė neleidžia sau būti kadrė, tarsi nuolat girdėtū filmo pradžioje nuskambėjusių operatoriaus Ališero Chamidechodžajevo frazė: „Liuba, dink iš kadro!“ Jos nėra kadrė, bet jি yra filme. Ji ir pati bando sau paaškinti, kodėl Antonas pakeitė gyvenimą. Paaškinimas iš pirmo žvilgsnio pasirodys paprastas – visą gyvenimą ji pati slapčia jautėsi lyg Antonas, kuriam pirmiausia reikia meilės. Trumpai tariant, Antonas jai priminė ją pačią.

Bet „Antonas čia, šalia“ ne iš tu, prie kurių jau spėjome išprasti, juk

„Antonas čia, šalia“

pasakojimą apie neigalius žmones paskutiniai metais nekuria tik tingeniai. Arkus eina tolyn ir gilyn, lažydama melagingus tabu ir įsivaizdavimus apie dokumentinį kiną. Ji – idealistė ir išgrendina kilnią tiesioginio poveikio kino idėją. Jai neužtenka tik nufilmoti siaubingas sąlygas, kuriose gyvena dauguma tokų kaip Antonas. Neužtenka sužadinti užuojautą ir išspausti žiūrovovo ašarą. Žiūrovų ašaros filme liejasi gal net pries režisierės valią, nes „Antonas čia, šalia“ – tikrai ne sen-

aplinka, namus, pavargusių ir vis labiau silpstančią motiną, skirtinges globos įstaigas. Kamera tampa save pažinimo įrankiu. Ji pradeda aktyviai kištis į tikrovę ir ją keisti. Vi-sus tuos ilgus metus, kol buvo kuriamas filmas, Arkus kovojo už berno uką, nors ta kova kartais atrodo visai beviltiška.

Bet kartu (ir tai gal net svarbiausia) kamera yra ir bendravimo su berniuku būdas. Stambūs Antono planai filme ne atsitiktiniai. „Antonas čia, šalia“ pradžioje matome,

„Hannah Arendt“

timentalus filmas. Galiu įsivaizduoti, kad visą gyvenimą praleidus kino salėje, žiūrint, rašant, analizuojant kiną, atsiranda poreikis sukurti filmą, kuris būtų daugiau nei reginys, saviraiškos ar grožėjimosi savimi aktas.

Arkus atsisako dokumentiniams kinui iprasto atstumo tarp kūrėjo ir herojaus, tarp savo ir jo gyvenimo. Tarp kino ir realybės. Kamera tampa režisierėi ne tik stebėjimo įrankiu, nors ji tiksliai fiksuoja Antoną

kaip režisierę su Antonu vyksta į stovyklą prie Onegos ežero, kur renkasi šeimos su vaikais autistais. Berniukas nekalba ir beveik nereaguoją nei į ją, nei į kamерą. Bet pamažu pradeda atsverti gerumui ir švelnumui. Jis pradeda bendrauti su kamerą. Atrodytu, štai jums laimin-ga pabaiga, bet išbandymai tik prasideda. Kartu su Antonu Arkus per-eis visus pragaro ratus, kol galiausiai pavog berniuką iš internato ir pagaliau ras išeitį.

„Po gegužės sukilimo“

Vis dėlto „Antonas čia, šalia“ – ne filmas apie pasiaukojimą. Režisierė, manau, pasipiktintu tai išgirdusi. Man tai filmas apie meilę, kuri visada nepaaiškinama. Bendraudama su Antonu, jo tėvu ir mama, karštligiskai ieškodama problemų sprendimo būdų, Arkus suvokia, kad berniuką gali išgelbėti tik meilė. Juk dar prie čzero jis atsiliepė tik į švelnumą. Vėliau, atsidūrės neigaliųjų kaime, komunoje, jis buvo laimingas atsidūrės šalia berniuką globojančio Davido ir visai pasikeitė šiam išvykus. Antonas nušvinta išgirdęs švelnijus žodžius. Tada supranti, kokie jie abu panašū: keistas berniukas, kuris užauga ir keičiasi mūsų akys, ir keista moteris – režisierė, kuri nesieki jokios naudos, aukoja savo laiką, jėgas, be abejo, bando ją supančių žmonių (matyt, ir filmo prodiuserių) kantrybę, kad pakeistų tegu tik Antono gyvenimą. Jie iš tikrujų puikiai supranta vienas kitą. Nematomas ir, ko gero, tik jems abiem suprantamas ryšys liudija net ne kino, o, deja, ne visiems duoto jausmo (žodis „gėris“, sutikite, skamba pernelyg patetiškai) triumfą. Filmuodama Antoną, Arkus pasakoja ir apie save. Apie vaikystęje prarasto tėvo ilgesį, vienatvę, užsisklendimą savyje. Neatsitiktinai „Antonas čia, šalia“ pabaigoje kamera atsiduria Antonu rankose ir jis filmuoja debesis, dangų. Žmonės tikrai skraido.

Idėjos ir knygos

Bet abejo, autobiografiškas ir Olivier Assayo filmas „Po gegužės sukilimo“. Jis nukelia į 1971-uosius, rodo Paryžiaus priemiesčio licējus mokinius, kurie dar buvo per jauni dalyvauti 1968-ųjų studentų revoliucijoje, bet taip pat nori keisti pasaulį ir išgrendinti maištautojų idėjas. Jaunuoliai, tarp kurių ir režisierius *alter ego* Žilis, dalyvauja susirėmimuose su policija, spaudsina atsaukimus ir plakatus, diskutuoja apie kovos metodus su trockistais (lietuviškuose subtitruose jie kažkodėl vadinami komunistais), bet kartu ieško savęs ir gyvenimo kelio. Tai skamba banalai, bet Assayo filmo bandymas suvokti, kas es, ko iš tikrujų nori ir kas tau svarbu, panaudintas į neįtikinai autentišką atmosferą. Tai ir nuolat akis slepiantios vešlius vaikinų garbanos, ir vėjuje besiplaikstantys ilgi merginų si-jonai, susižavėjimas Rytais – jų išmintimi ir narkotikais, bet labiausiai tai, kaip pagrindinių filmo herojų gyvenimas prisodintas meno ir idėjų. Atsisiekiama su Žiliu, mylimoji Lora dovanoją jam poczijos knygą, kur pabrauktos jos mėgstamos eilutės. Žilis ir Alenas svajoja tapti dailininkais ir nuolat piešia. I Italiją juos pavėžėje revoliucinio kino kūrėjai rimtai svarsto apie tai, kad kino kamera darbininkų rankose perteklia darbininkų tiesą, kuri jiems neatsivers. Žilio rankose nuolat knygos – apie Mao Dzedungą, situacionistų manifestas (knygos ir

diskusijos apie jas taip pat apibūdina epochą), o už kadro skamba 7-ojo ir 8-ojo dešimtmecijų rokas.

Žinoma, tai dar vienas Europos kultūrai tradicinis jauno menininko brendimo portretas, bet kartu ir bandymas suvokti, kas suformavo kartą, kuri dabar dominuoja politikoje ir mene. Svarbu ir tai, kad rodydamas karštias diskusijas apie revoliucių meną ar proletariato vaidmenį, režisierius išvengė pigios ironijos, kuri pastaraisiais metais vis labiau išgali kalbant apie audringus dešimtmecijus ir seksualinę revoliuciją. Suprantama, dabar mes žinome kur kas daugiau, nors, pastebėjau, ir vėl grįžtame prie situacionistų. Pasirinkęs jaunus, nematyti aktorius debutantus Assaysas išvengė dirbtinumo. I savo jaunystę jis sugėbejo pažvelgti be nostalgijos ir nesenimentaliai. Tai pabrėžia ir filmo pasakojimas, neįterptas į griežtą siužeto schema, judantis laisvai kaip ir operatoriaus Érico Gautier kamera.

„Kino pavasario“ filmuose šiemet man pasirodė vertingas kūrėjų noras gręžtis į pracių ne tam, kad galėtų pasimėgauti stilingais antrosios XX a. pusės dailkais ar aksesoariais (po serialo „Mad Men“ sekimės tai tapo dar viena mada), bet siekiant suvokti idėjas ir mintis, kuriuos suformavo šiuolaikinę visuomenę ar suformulavo vis dar neatskrytus klausimus.

Tai daro Margarethe von Trotta, filme „Hannah Arendt“ priklausius svarbias 7-ojo dešimtmecio diskusijas apie blogio banalybę. Atvirai sakant, sunkiai įsivaizduavau, kaip režisierei pavyks atskratytį banalybių, kuriu apstu paskutiniai metais kaip iš gausybės rago pasipylusiuose biografiniuose filmuose apie genijus ir piktadarius. Von Trotta pasirinko sudėtingą savo herojės gyvenimo etapą, kai Arendt tekstai apie nacių nusikaltėlio Adolfo Eichmanno procesą Jeruzalėje sukėlė didžiules diskusijas ir neapykantos filosofei bangą. Nuo jos nusigręžė ir akademinė visuomenė, ir žydų bendruomenė, apkaltinus Arendt palankumu Eichmannui, žydų išdavimui, grožėjimus savo intelektualumu ir šaltumu. Arendt nuolat priekaištaujama, esą jai stanga emocionalumo kalbant apie Holokausto siaubą. Filme žavi tai, kad išeities tašku ir režisierėi, ir aktorei Barbarai Sukowai tapo filosofės mokytojo Martino Heideggerio frazė „Mąstymas – tai vienišas užsiemimas“. Svarbu ir tai, kad filmo kūrėjai nori sugrąžinti prie tokio humanizmo suvokimo, kuris buvo artimas ir Arendt. Humanizmas jai neatisejamasis nuo būtinybės mąstyti kritiskai. Todėl man „Hannah Arendt“ – pirmiausia filmas apie mąstymo ir mąstamčio žmogaus grožį. Apie drąsą mąstyti visuomenėje, kuri vis dažniau atsakalo tai daryti, nes gyventi nemastant kur kas patogiau. Bet žiūrovų salėje tyrantis susikupimas liudijo, kad von Trotta nėra vienintelė.

Kas patinka suomiams

Krėslė prie televizoriaus

Paskutinius dvidešimt metų Lietuvoje kuriamą krepšinio mitologiją gerai atspindi Mariaus A. Markevičiaus dokumentinis filmas „*Kita svajonių komanda*“ (LRT, balandžio 1 d. 18.30). Juk ne už menines vertėbes užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius ką tik įteikė režisieriui iš JAV garbės rašta, o už Lietuvos vardo garsinimą. Pasak ministro, tai padėka už nuopelnus ne tik Lietuvai, bet ir pasaulyi. „Kino pavasario“ spaudos prancišme, deja, ne-

ir krepšinio profesionalais (taip pat iš JAV), šiek tiek nostalgijos, „privatomo“ naujausios Lietuvos istorijos supaprastinimų (kad būtų suprantama užsieniečiams).

Pasakojimas apie vargšus vaikinus iš tolimo SSSR užkampio, kurie taupo krepšinio žvaigždėmis, atitinka masinės kultūros kanoną. Juk „*Kita svajonių komanda*“ prabyla apie krepšinio pelenes, tapusias princėmis, atsiprašau, princiais. Todėl apimti patriotinės euforijos žiūro-

ir agitavo prieš Lietuvos nepriklausomybę. (Apie tai filme tik užsimenama, bet nepaaiškinama.) Panašiai nuskamba ir vieno amerikiečio pasakojimas, kaip vaikinai iš Lietuvos pirmą kartą atsidūrė JAV prekybos centre ir jų akys pasirodė ašaros. Arba pasakojimas apie Marčiulionį, kurį neturtingi tėvai išleido studijuoti į Vilnių su obuolių krepšeliu.

Lietuviai kinas nickad nesiémė psychoterapinės funkcijos, todėl šiuo požiūriu „*Kita svajonių komanda*“ ir gali pasirodyti išskirtinė. Ji siūlo patriotinės ir nostalgiskos psychoterapijos seansą, kuris visai tiks ir prie Velykų stalo, ir prie vėl, kaip sovietų laikais, intensyviai ideologizuojamo sporto. Panašios psychoterapijos bus daug šios savaitės amerikiečių filmuose, kur jauni, nevyžtingi, kupini kompleksų vyrai nugalė savo silpnybes, o kartu dar susikauna ir su pasaulio blogiu. Beje, „*Kitoje svajonių komandoje*“ tas blogis kyla iš okupantės Rusijos.

Vieno sėkmungiausių pastarųjų metų Rusijos kinematografinių Timuro Bekmambetovo specialiųjų efektų pergrūstame filme pagal Marko Millardo komiksą „*Ieškomas*“ (LNK, 30 d. 22 val.) blogi simbolizuojančios paslaptinga organizacija, kovojanti su slapta samdomu žudikų „Brolia“. Jos narių ir nusprenzia tapti pagrindinis filmo herojus – „ofisų planktono“ atstovas Veslis. Jis nori atkeršti už tévo nužudydam. Iš tikrujų „*Ieškomas*“ – filmas apie tai, kaip nevykėlis tampa savo gyvenimo šeimininku, atsakingu už višą žmonią. Vyriškai pasiaukos žmonijai ir Jacko Gyllenhaalo kareivis

vai vargu ar pastebės juokingus teiginius, esą kai buvo sprendžiama, ar leisti vykti Šarūnui Marčiulioniui žaisti į JAV, priėmus neigiamą sprendimą jis net galėjo atsidurti Sibire. Tokios represijos „perestroikos“ metais gali atsiptikti tik patriotinėse telenovelėse, juolab kad 1988-ųjų vasario 16 d. išvakarėse pati potenciali represijų auka kartu su kitaistarybiniais kultūros, meno ir sporto veikėjais dalyvavo šlykščiamės mitinge Gedimino kalno papėdėje

pasakojimą apie liutinios istoriją „5-oji styga“ pelnė tarptautinių kino festivalių apdovanojimų (kovo 29 d. 19 val.).

„Didžioji vil“ („La grande villa“, Latif Lahlou, 2009, 110 min.) herojai – jauna šeima: Rašidas, Lorans ir jų septynerių metų sūnūs Samis. Jie persikelia gyventi į Prancūzijos į Rašido gimtinę Maroką ir išskuria didelėje viro tévu viloje. Prancūzė Lorans iš visų jėgų stengiasi prisitaikioti prie viro šalies papročių, bet susiduria su nauju savo giminaičių priešiškumu ir intrigomis. Situaciją apsunkina tai, kad Rašidas visą laiką dirba ir negali padėti Lorans. Moteris nusprenzia grįžti į Prancūziją, bet meilė bus stipresnė. Šeštasis režisierius Latif Lahlou filmas – tai savotiška kelionė į kitą kultūrą ir pasakojimas apie tai, kaip gali sugyventi skirtingos civilizacijos (kovo 30 d. 19 val.).

Mohamedo Nadifo komedija „*Andalūzija, mano meile*“ („Andalousie mon amour“, 2012, 86 min.) skirta temai, kuri Maroke yra tabu, – nelegaliai emigracijai. Filmas pasakoja apie du studentus iš Kasablankos. Saidas ir Aminas svajoja apie Europą. Atsidūrė mažame Šiaurės Maroko kaimelyje prie jūros, vaikinai nusprenzia plaukti į Europą.

„Laplandijos odisėja“

„Viskas bus gerai“

paaikinta, kokie tie Markevičiaus nuopelnai pasaulyi, bet bala ju nematė. „*Kita svajonių komanda*“ – gana profesionalus, pagal vakarietiskus standartus sukurtas pasakojimas apie lietuvių krepšininkus, kurie 1992-aisiais Barselonoje nustebino pasauly, iškovoje olimpinį bronzos medalį. Filmas primena tą pergalę, jos didvyrius, punktyru nubrėžia jų likimus ir pristato naują potencialų krepšinio herojų Joną Valančiūną.

Filmė daug pokalbių su politikais

vai vargu ar pastebės juokingus teiginius, esą kai buvo sprendžiama, ar leisti vykti Šarūnui Marčiulioniui žaisti į JAV, priėmus neigiamą sprendimą jis net galėjo atsidurti Sibire. Tokios represijos „perestroikos“ metais gali atsiptikti tik patriotinėse telenovelėse, juolab kad 1988-ųjų vasario 16 d. išvakarėse pati potenciali represijų auka kartu su kitaistarybiniais kultūros, meno ir sporto veikėjais dalyvavo šlykščiamės mitinge Gedimino kalno papėdėje

Kolteris iš Dancano Joneso filmo „*Ieškites kodas*“ (TV3, 31 d. 23.35). Jis atsiduria kito žmogaus kūne, kad padėtų išaikinti teroristą sprogdintą. Šio filmo specialieji efektai turėtų sužaveti net skeptikus.

Užtat Rano Rusho debiutinis filmas „*Viskas bus gerai*“ (LNK, 3 d. 22.35) be jokių specialiųjų efektų parodys, kaip visko netekęs vyriškis, kurį suvaidino Willas Ferrellas, ieško savo vietos gyvenime. Jis praranda darbą, žmoną, namus ir su visu savo turtu išskuria pievelėje priešas namą. Tą turtą jis bandys parduoti per keturių filmo veiksmo dienas. Filmas sukurtas pagal populiaus amerikiečių rašytojo ir poeto Raymondo Carverio apskrymą.

Suomių režisierius Dome's Karukoski filmas „*Laplandijos odisėja*“ (LRT kultūra, 3 d. 22.25) labiau tiktu Kalėdoms, bet, bijau, ir balandžio pradžioje pas mus oras bus kaip Laplandijoje. O aš gal net mielai susikeiciu vietomis su filmo personažu Jane – trisdešimtmiečiu, kuris gyvena iš pašalpos ir kiauras dienas

nieko nedaro. Tačiau jo draugė Inarė, regis, pavargo nuo palaimingos Janės būsenos. Jam, kaip ir vienos rusų pasakos herojui, ji liepia nutirkti ir iki ryto atnėsti televizijos dekoderį, antraip grasina vyra pažiūkti. Todėl jis su draugais leidžiasi į kelionę, kur teks susidurti su daugybė sunkumų, kliūčių ir pagundų, net su rusų turista. Tačiau kelionės dalyviai supras gyvenimo prasmę ir net priims svarbius sprendimus.

2010 m. pasirodės filmas sulaukė Suomijoje didžiausios finansinės sėkmės per pastaruosius 10 metų. Pasak režisieriaus, filme jis norėjo supriešinti tradicinį suomių požiūrį į vyra ir jo vaidmenį šeimoje su faktu, kad šiuolaikinėje Suomijoje moterys vis dažniau yra stipresnės, veiksmingesnės ir sugeba nuveikti daugiau. Beje, ne viena „*Laplandijos odisėjos*“ scena nufilmuota esant 38 laipsniams šalčio.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Anonsai

Maroko filmų programa

Frankofonijos dienų proga Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija ir Maroko ambasada kovo 29–31 d. kviečia į Maroko šiuolaikinių kino filmų peržiūrą kino teatre „Pasaka“. Bus parodyti trys filmai, pertekiantys šios šalies žmonių patirtį. Filmai rodomi originalo kalba su prancūziškais subtitrais. Visi seansi nemokami ir rodomi Mažojoje salėje.

Filmas „5-oji styga“ („La 5ème corde“, Salma Bargach, 2011, 98 min.) pasakoja apie jauną ir kūrybingą Maleką, besimokantį groti tradicinę arabų liutniją. 10-ojo de-

šimtmecio pabaigoje jis palieka mokyklą Kasablankoje ir išvyksta mokesti šio meno subtilybių pas dėdė Amirą. Dėdė žada pertekti sūnėnui penktosios stygos paslaptį, bet apsigalvoja. Malekas sutinka Laurą – jauną muzikantę, kuri skatinā ji siekti svajonės. Jis siekia ne tik naujų melodijų, bet ir suteikti naujų skambesi vienai seniausiai nacionalinės kultūros krypčiui. Filmo kūrėja Selma Bargach gimiė Kasablankoje, eksperimentinio kino mokėsi Paryžiuje, Sorbonoje. Ten ji kūrė trumpo metražo filmus ir paraše mokslišnį darbą „Moters statusas ir vaidmuo Maroko kine“. Jos pilnametražis debiutas, sujungęs tradicinę melodramą, muzikinį filmą ir dokumentinį

pasakojimą apie liutinios istoriją „5-oji styga“ pelnė tarptautinių kino festivalių apdovanojimų (kovo 29 d. 19 val.).

PAGAL RENGĖJU INF.

Lietuviškas filmas Ansi festivalio programoje

Jaunosios kartos lietuvių animacijos režisierės Redos Tomingas (Bartkutės) debiutinis filmas „*Kaltė*“ pateko į didžiausio ir svarbiausio Ansi (Annecy, Prancūzija) animacinių filmų festivalio konkursinę programą. Animacijos Kanais vadina namame festivalyje lietuvių filmas birželio 10–15 d. varžysis kartu su

51 trumpametražiu filmu iš viso pasaulyo.

Redos Tomingas debiutinis filmas „*Kaltė*“ yra pirmasis lietuviškas animacinis filmas, atrinktas į šio festivalio konkursinę programą. Animacinis filmas „*Kaltė*“ pasakoja apie vienį lapę, kuri nori atsiskirti nuo jų supančio pasaulyo, kad galėtų mėgautis savo kalte. Tačiau atsiriboti nuo visų ir visko nėra taip paprasta, pasaulis pradedą byrėti, o kaltė toliau kankina savo šeimininkę neramiais sapnais. Lietuvių filmo premjera įvyko festivalyje „Kino pavasaris“, tačiau „*Kaltė*“ bus galima pamatyti balandžio 13 d. 17 val. „Skalvijos“ kino centre.

„7MD“ INF.

„Kaltė“

„5-oji styga“

<p>Parodos</p> <p>VILNIUS</p> <p>Nacionalinė dailės galerija Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Architektūros studentų paroda „From Landscape to Roofscape“ Marijos Teresės Rožanskaitės paroda „Rengenograms“ Stanislovo Kuzmos (1947–2012) paroda „Skulptūra + 5425 dienos“</p> <p>Vilniaus paveikslų galerija Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai</p> <p>Radvilių rūmai Vilniaus g. 24 Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijose. 1890–1930“</p> <p>Taikomosios dailės muziejus Arsenalo g. 3A Paroda „Gloguvu lobis“</p> <p>Lietuvos nacionaliniis muziejus Naujasis arsenala Arsenalo g. 1 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“ Primityviosios tapybos paroda Paroda „Lietuvių šventimo draugija „Rytas“ Skulptoriaus Leono Žuklio paroda</p> <p>Kazio Varnelio namai-muziejus Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</p> <p>Bažnytinio paveldo muziejus Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Relikvijos ir relikvijorai“ Paroda „Lukiskių Dievo Motina. Kad būtų atvilgystos sudiržusios širdys...“</p> <p>Šiuolaikinio meno centras Vokiečių g. 2 nuo IV. 4 d. – Gintaro Didžiapetrio paroda „Spalva ir prietaisas“</p> <p>Galerija „Kairė-dešinė“ Latako g. 3 iki 30 d. – Jolantos Mikulskytės paroda „Kaleidoscopic(all)“ Elenos Grudzinskaitės paroda „Niekas asmeniško“ Augusto Bidlausko paroda „Žmogus 2“</p> <p>VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS</p> <p>Parodų salės „Titanikas“ Maironio g. 3 Paroda „Dienos svajos, nakties košmarai“ iki IV. 6 d. – Vlado Urbanavičiaus paroda „Sukonstruota Titanikui“</p> <p>Galerija „Akademija“ Pilies g. 44/2 iki 30 d. – Audronės Petrašiūnaitės paroda „Atminties paveikslai“</p> <p>Tekstilės galerija „Artifex“ Gaono g. 1 iki 30 d. – Sugržimai III! (Dovilė Gudačiauskaitė, Eglė Vengalytė, Dovilė Trinkūnaitė-Cavina, Nijolė Gedrimaitė, Erika Grigaitytė, Luiza Volodko)</p> <p>A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai</p> <p>Galerija „Vartai“ Vilniaus g. 39 iki IV. 6 d. – Patricijos Jurkšaitytės paroda „Olandiškos istorijos“ iki IV. 3 d. – Ketvirtadienio peržiūra. Gedvilė Tamošiūnaitė (fotografija)</p> <p>Galerija „Lietuvos aidas“ Trakų g. 13 Rasos Jonės Šataitės paroda „Iš tylėjimų“</p> <p>„Prospekto“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43 iki IV. 3 d. – Lietuvos fotomėgėjų sajungos 80-mečiui skirta fotografijų paroda</p> <p>Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus Pilies g. 40 iki IV. 7 d. – Plietų Korėjos Čiogė budizmo ordino Su Dok Sa šventyklos Pong Dzhang Sol Čong Kun Sunim kaligrafijos paroda</p> <p>Šv. Jono gatvės galerija Šv. Jono g. 11 iki IV. 6 d. – Arvydo Ališankos paroda „Tarp“ (skulptūra, objektai, video)</p> <p>Galerija „Meno niša“ J. Basanavičiaus g. 1/13 Gedimino Piekuoro paroda „Kolekcija, skulptūra, paveikslai“</p> <p>Galerija AV17 Ausros Varty g. 17 Vitalio Čepausko paroda „Atsivertimai/ Kolekcija“</p> <p>Dailės galerija-studija „Ra“ Pranciškonų g. 8 Tapybos miniatiūrų paroda „Spiečius“</p> <p>„Juškų gallery“ B. Radvilaitės g. 6B Paroda „Keturi Vincento Gečo tapybos dešimtmeciai“</p> <p>Vilniaus rotušė Didžioji g. 31 Aleksandro Vozbino paroda „Veidrodinis amžius“</p> <p>Galerija „Kunstkamera“ Ligoninės g. 4 Sergejaus Gračiovo (1922–1993) paroda „Keilionės ir uostai“</p> <p>Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras Naugarduko g. 10/2 Miriam Meras ir Žibunto Mikšio grafikos darbų paroda</p> <p>Senamiesčio menininkų galerija-dirbtuvė Totorių g. 22–4 Zitos Kazenienės ir Mykolas Ganusauskaitės tapybos bei objektų, asamblažų paroda „Ilgesio klajonės“</p> <p>Jono Meko vizualiųjų menų centras Gynėjų g. 14 Eugenijaus Varkulevičiaus-Varkalio paroda „Before and After“</p> <p>Užsienio reikalų ministerija J. Tumo-Vaižganto g. 2 Nijolės Šaltemytės grafika</p> <p>Venclovų namai-muziejus Pamėkalnio g. 34 Juozo Budraičio fotografijų paroda „Mano kinas. 1970–1990“</p> <p>„JuozasART“ galerija J. Jasinskio g. 14 Paroda „Scenografija: nuo teksto į veiksma“</p> <p>KAUNAS</p> <p>M. Žilinsko dailės galerija Nepriklausomybės a. 12 Pakeista ir atnaujinta XVI–XVIII a. Italijos dailės ekspozicija Kazimiero Žoromskio (1913–2004) paroda „Spalvos virpėjimas“ Jono Rimšos (1903–1978) paroda „Bronziniai žmonės. Atskleidęs indėnų dvasią“ Francescos Galliani paroda „Atminties išlaisvinimas“</p> <p>Kauno paveikslų galerija K. Donelaičio g. 16 XX a. 7–8-ojo dešimtmeciai lietuvių dailininkų kūrybos ekspozicija Algimanto Miškinio Lietuvos dailės kolekcijos ekspozicija iki 31 d. – Aleksandros Jacovskytės fotografijų paroda „Vilnius vaizdai“</p> <p>Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus V. Putvinskio g. 55 Paroda „Tautų arenos. Paryžius 1937“</p> <p>Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus V. Putvinskio g. 64 nuo 29 d. – Algirdo Šakalo jubiliejinė paroda „Fantastika ir realybė“</p> <p>Maironio lietuvių literatūros muz</p>

(MARIA CALLAS)". Rež. – G. Padegimas	FLEITA". Dir. – V. Visockis	Atvelyko koncertas. Ansamblis „Vilniaus arsenalas": L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altas), S. Okruško (fortepijonas). Programoje L. van Beethoven, M. M. Bruch, J. Françaix, Á. Piazzollos, G. Svilainio kūriniai
7 d. 14 val. – PREMJERA! „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS" (F. Dostojevskio romanų bei dienoraščio motyvais). Rež. – P. Ignatavičius, scenogr. – M. Mieliauskas ir P. Ignatavičius. Vaidina A. Šataitė, T. Gryn, V. Kukytė	7 d. 18 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS". Dir. – V. Visockis	7 d. 16 val. <i>Trakų pilies Didžiojoje menėje</i> – ciklo „Muzika Trakų pilypė" koncertas „Paso-doblis mecosopranui ir gitarai". R. Novikaitė (mecosopranas), S. Krinčinas (gitaras).
OKT/Vilniaus miesto teatras	Kauno kamerinis teatras	Programoje P. Luna, F. Tarrega, F.A. Barbieri, E. Lecuona, M.M. Ponce, I. Albénizo, R. Chapi, A. Vinitksio kūriniai
29, IV. 2, 3 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – M. Gorkio „DUGNE". Rež. – O. Koršunovas	29 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŽUDYSTĘ". Rež. – S. Rubinovas	VILNIUS
Valstybinis jaunimo teatras	Klaipėdos valstybinis dramos teatras	Kongresų rūmai
29 d. 18 val. – Ch. Palahniuk „KOVOS KLUBAS". Insc. aut. ir rež. – V. Bareikis	IV. 4 d. 18 val. <i>Klaipėdos dramos teatre</i> – G. Grajauko „LIETUVIAI". Rež. – D. Savickis	29 d. 19 val. – teatralizuotas koncertas „Arijos iš dušo". Dir. – G. Rinkevičius, rež. – D. Ibelhauptaitė, dail. – J. Statkevičius.
30 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianiausko „PAIKA PEŁTYĘ". Rež. – A. Jalianiauskas (Salė 99)	5 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – M. Gavrono „VISKAS APIE MOTERIS". Rež. – D. Tamulevičiūtė	Atlikėjai L. Bendžiūnaitė, D. Fletcher, T. Girininkas, A. Grigorian, S. Janušaitė, R. Karpis, J. Milius, I. Prudnikovaitė, K. Smoriginas, S. Stonytė, D. Stumbras, A. Švilpa
30 d. 18 val. – W. Shakespeare'o „JEI TAIP, TAI ŠITAI". Rež. – P.E. Budraitis	IV. 6 d. 18 val. <i>Kaune, Girstučio kultūros ir sporto centre</i> , – C. Churchillio „TOP GIRLS (NEPRILYGSTAMOSIOS)". Rež. – G. Padegimas	IV. 6 d. 18 val. – kamerinis koncertas „Klasikinė kontrabanda". Solistai I. Prudnikovaitė (vokalas), J. Milius (vokalas), F. Zakralevskis (fortepijonas), T. Varnagiris (gitaras)
IV. 6, 7 d. 12 val. – PREMJERA! „RAGANIUKĖ" (pagal O. Preusslerio pasaką). Rež. – E. Jaras, scenogr. ir kost. dail. – M. Jacobovskis, komp. – M. Bialobžeski. Vaidina R. Marazaitė, G. Arbačiauskas, I. Cipliauskas, A. Bialobžeski, J. Damaševičius, N. Gadliauskas, S. Ivanovas, A. Kazanauskas, S. Sipaitis, S. Storpištis, V. Taukinaitis	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	Lietuvos muzikos ir teatro akademija
Rusų dramos teatras	IV. 5, 6 d. 18.30 – PREMJERA! J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS"	IV. 4 d. – susitikimas su dirigentu V. Augustinu ir choru „Jauna muzika". Moderatorė muzikologė J. Žukienė
29, 30 d. 18 val. – PREMJERA! W. Shakespeare'o „ROMEO IR DŽIULIETA". Rež. ir choreogr. – P. Uray (Vengrija)	7 d. 13 val. – A. Kučinsko „BULVINĖ PASAKA"	Lietuvos muzikų rėmimo fondas
IV. 3 d. 18 val. – E.-E. Schmitto „DVIEJŲ PASAULIŲ VIEŠBUTIS". Rež. – S. Račkys	Klaipėdos lėlių teatras	IV. 3 d. 18 val. <i>S. Vainiūno namuose</i> – vakaras koncertas „Minime kompozitoriaus Stasio Vainiūno giminadienė". Dalyvauja Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorė B. Vainiūnaitė, profesorės A. Vainiūnaitės kamerinio ansamblio klasės studentės K. Narkevič (smuikas), K. Jaskytė-Šliapikienė (fortepijonas), Vilniaus „Ažuoluko" muzikos mokyklos moksleivis L. Šalna (mokytoja A. Zagorskienė). Veiks išleistų S. Vainiūno kūriniai parodėlė
5 d. 18 val. – A. Čechovo „PAS PAŽISTAMUS...". Rež. – L. Adomaitienė	ŠIAULIAI	Šv. Kotrynos bažnyčia
6 d. 12 val. – J. Popovo „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI". Rež. – J. Popovas	Šiaulių dramos teatras	IV. 1 d. 18 val. – Vilnius savivaldybės choras „Jauna muzika" (dir. – V. Augustinas ir E. Kaveckas), vokalinis ansamblis „Balsai" (meno vad. ir dir. – E. Kaveckas), Šv. Kristoforo kamerinių orkestras (meno vad. ir dir. – D. Katkus). Solistė K. Gailite (sopranas, Latvija). Programoje C.G. di Venosa, V. Augustino, E. Rabergo, J. Sandströmo, S.-D. Sandströmo, É. Ešenvaldo kūriniai
7 d. 12 val. – H.Ch. Anderseno „UNDINELĖ". Rež. – J. Ščiuckis	Koncertai	Vaka rai
Teatras „Lelė"	Lietuvos nacionalinė filharmonija	VILNIUS
Didžioji salė	IV. 1 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – IV J. S. Bacho muzikos festivalio baigiamasis koncertas. Festivalio orkestras „Musica humana", Valstybinis choras „Vilnius" (meno vad. ir vyr. dir. – P. Gylys). Solistai R. Vaičekauskaitė (sopranas), S. Šerytė (mecosopranas), M. Zimkus (tenoras), I. Girdžiūnaitė (smuikas), R. Grakauskaitė (smuikas), I. Pikalavičiūtė (violončelė), B. Vaitkus (vargonai). Dir. – A. Vizgirda. Programoje A. Vivaldi, J.S. Bacho, J.Ch. Bacho kūriniai	Raštojų klubas
IV. 6 d. 12 val. – „BAISIAI GRAŽI PASAKA" (pagal lietuvių liaudies pasakas ir mjsles). Scen. aut., rež. ir dail. – A. Bagočiūnaitė-Paukštienė	3 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – K. Juodelytė (vargonai), V. Gurstis (fleita). Programoje D. Buxtehude's, L. Vinci, M. Marais, J.S. Bacho, F. Couperino, J. Brahms, C. Reinecke's, M. Reger kūriniai	IV. 3 d. 17.30 – vakaras „Pasišvaistymai su „Pašvaiste". Diskusijoje apie kultūrinę jaunimo spaudą XXI a. dalyvauja „Naujosios Romuvos" vyr. redaktorius A. Konickis, „Pašvaistės" vyr. redaktorė A. Daugnorienė, mokytojas lituanistas K. Subačius, „Pašvaistės" bendradarbis S. Vasiliauskas ir kiti žurnalo redakčių nariai, autoriai ir skaitytojai
7 d. 12 val. – „BATUOTAS KATINAS" (Ch. Perrault pasakos motyvais). Rež. – A. Mikutis	Juozo Miltinio dramos teatras	Prancūzų institutas
Mažoji salė	IV. 6 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS" (pagal K. Binkio poemą). Scenarijus aut., rež. ir dail. – R. Driežis	29 d. 18 val. – susitikimas su raštojais iš Alžyro B. Sansal ir M. Bey (prancūz k.)
30, IV. 6 d. 14 val. – „KALNIAI"	IV. 6 d. 17 val. – I. Abele „JAZMINAS". Rež. – M. Kimele	IV. 3 d. 18 val. – susitikimas su raštojų J. Melniku ir „Paryžiaus dienoraščio" pristatymas
7 d. 14 val. – R. Mikūcio „LIUNĖS NUOTYKIAI". Rež. – A. Grybauskaitė	Koncertai	4 d. 18 val. – E. Kačkutės monografijos „Svetimos ir savos" pristatymas
Menų spaustuvė	Lietuvos nacionalinė filharmonija	KAUNAS
30 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „AVINÉLIO KELIONĖ". Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras")	IV. 1 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – IV J. S. Bacho muzikos festivalio baigiamasis koncertas. Festivalio orkestras „Musica humana", Valstybinis choras „Vilnius" (meno vad. ir vyr. dir. – P. Gylys). Solistai R. Vaičekauskaitė (sopranas), S. Šerytė (mecosopranas), M. Zimkus (tenoras), I. Girdžiūnaitė (smuikas), R. Grakauskaitė (smuikas), I. Pikalavičiūtė (violončelė), B. Vaitkus (vargonai). Dir. – A. Vizgirda. Programoje A. Vivaldi, J.S. Bacho, J.Ch. Bacho kūriniai	Maironio lietuvių literatūros muziejus
Užupio teatras	3 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Lietuvos kamerinis orkestras, solistas ir dirigentas D. Geringas (violončelė, Vokietija), solistas R. Beinaris (obojus). Programoje A. Arenskio, N. Rimskio-Korsakovo, P. Čaikovskio, J.Ch. Bacho, W.A. Mozarto kūriniai	IV. 4 d. 17 val. – Vyduno 145-ųjų gimimo metinių minėjimas. Vyduno 1 veiksmo pasakų vaidinio „Nakvišos gėralas" skaitymas, pranešimą apie Vyduną skaitys teatologė Š. Trinkūnaitė. N. Raizytės parodos „Slėpiningoji žmogaus didybe" (Vyduinui – 145) atidarymas
Domus Maria, Aušros Vartų g. 12	7 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS". Rež. – I. Paliulytė	
IV. 5 d. 19.30 – PREMJERA! K. Gudonytės „NIEKADA TAVĘS NEPALIKSIU". Rež. – T. Varnas	Kauno dramos teatras	
KAUNAS	7 d. 18 val. – R. Rūtauskiene „MAŽOJI BURTU"	
Kauno dramos teatras	7 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Dell ir G. Sibleyras „TEGYVUOJA BUŠONAS!"	
Rež. – R. Vitkaitis	30 d. 15 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ". Rež. – J. Jurašas	
30 d. 19 val., IV. 2 d. 18 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERS". Rež. – T. Erbrédėris	3 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – B. Srbljanović „SKERIAL". Rež. – R. Atkočiūnas	
5 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – Čechovo „PALATA". Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	5 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – R. Kazlas	
6 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – D. Danis „AKMENŲ PELENAI". Rež. – A. Jankevičius	6 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ". Rež. – J. Jurašas	
7 d. 15 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS". Rež. – I. Paliulytė	7 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS". Rež. – I. Paliulytė	
Kauno muzikinis teatras	7 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA". Dir. – J. Janulevičius	
IV. 1, 4 d. 18 val. – K. Millöckerio „STUDENTAS ELGETA". Dir. – V. Visockis	6 d. 18 val. – K. Millöckerio „STUDENTAS ELGETA". Dir. – V. Visockis	
7 d. 12 val. – W.A. Mozarto „MAŽOJI BURTU"	7 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> –	

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

39 salto mortale : noveletės / Aistė Kisarauskaitė ; [panaudoti Lino Jablonskio piešiniai]. – Vilnius : Apostrofa, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 191, [1] p. : iliustr. – Tiražas [900] egz. – ISBN 978-9955-605-76-8

Anglas ligonis : romanas / Michael Ondatje ; iš anglų kalbos vertė Valdas V. Petrauskas. – 3-ioji laida. – Vilnius : Tyto alba, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 269, [3] p. – (Skaitomiausių knygų fondas). – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-930-7 (jr.)

Asmens gydytojo viešnagė : romanas / Per Olov Enquist ; iš švedų kalbos vertė Zita Mažeikaitė. – 2-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 350, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-23-655-9 (jr.)

Audra tvenkiasi : [romanas] / Françoise Sagan ; iš prancūzų kalbos vertė Vilius Litvinavičius. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 158, [1] p. – („Baltų lankų" rinktinė proza, ISSN 1822-6930). – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-23-665-8 (jr.)

Auksinis vabalas : apskymai / Edgar Allan Poe ; iš anglų kalbos vertė Antanas Paragys. – 2-oji papild. laida. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 245, [2] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-9955-23-651-1

Avies medžioklė : [romanas] / Haruki Murakami ; iš anglų kalbos vertė Dalia Saukaitytė, Marius Daškus. – Pakart. laida. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 397, [1] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 4000 egz. – ISBN 978-9955-23-638-2

Balta drobulė : romanas / Antanas Škėma. – Pakart. laida. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 191, [1] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-23-662-7

Baskervilio šuo : apsakymai / Arthur Conan Doyle ; iš anglų kalbos vertė Romualda Zagorskiene. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 205, [2] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-9955-23-650-4

Danielius Dalba & kitos istorijos : [apsakymai] / Kristina Sabaliauskaitė. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 205, [1] p. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-23-625-2 (jr.)

Dubliniečiai : apsakymai / James Joyce ; iš anglų kalbos vertė Povilas Gasiulis. – 3-ioji patais. laida. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 239, [1] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-9955-23-654-2

Frankenstein : romanas / Mary Shelley ; iš anglų kalbos vertė Irena Aleksaitė. – 2-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 292, [2] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-9955-23-653-5

Homo Faber : romanas / Max Frisch ; iš vokiečių kalbos vertė Vytautas Petrusaitė. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 237, [1] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-9955-23-656-6

Kaliné : [romanas] / Marcel Proust ; iš prancūzų kalbos vertė Pranas Bieliauskas. – 2-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 525, [1] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-9955-23-652-8

